

letnik C - leto 1998

10

SLOVENSKI ČEBELAR

100 LET OD USTANOVITVE SLOVENSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA KRANJSKO, ŠTAJERSKO, KOROŠKO IN PRIMORSKO TER IZHAJANJE GLASILA "SLOVENSKI ČEBELAR"

125 LET OD USTANOVITVE KRANJSKEGA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA IN IZHAJANJA "SLOVENSKE ČEBELE"

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 10
1. Oktober 1998
letnik C

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

OB STOLETNICI SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Ivan Jurančič: Čebelarji slovenski!... 257

ČEBELARJEVA OPRAVILA

Janez Mihelič: Čebelarjeva opravila v oktobru..... 259

Matjaž Vehovec: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v oktobru 260

Mira Jenko - Rogelj: Veterinarski nasveti za Oktober - Veterinarski nasveti za zimsko obdobje 261

DEJAVNOST KIS

Janez Poklukar: Priprava kostanjevih plodov za sajenje 263

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Milan Meglič: Mlečna kislina..... 264

Marjan Debelak: Vprašanja in odgovori v zvezi s čebelarjenjem v Žnideršičih z zakladami - 4..... 266

Milan Meglič: Kako pomembno je pozno jeseni zmanjšati število varoj v čebelji družini..... 268

Stanko Šauperl: Primerjava gospodarnosti čebelarjenja v letu 1974 v Alberti-Žnideršičevem, Kirarjevem panju tipa A in nakladnem panju 269

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Marjana Barbič: Prispevek k 90-letnici Čebelarskega društva Tolmin.. 272

Stane Plut: Čebelarsko društvo Semič je praznovalo 40-letnico 274

Uredništvo: Prof. Edi Senegačnik - petinosemdesetletnik..... 277

Srečko Rupnik: 9. državna razstava "Dobrote slovenskih kmetij" 278

Milan Runtas: Pridobitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu.. 279

Nova knjiga - Med in zdravje 280

ČZS: Razpis za čebelarske mojstre..... 283

Janez Gregori: Naše čebelje paše 9 288

V SPOMIN OBVESTILA MALI OGLASI

100 YEARS OF MAGAZINE SLOVENSKI ČEBELAR

Ivan Jurančič: Slovenian Beekeepers.. 257

BEEKEEPERS OCCUPATIONS

Janez Mihelič: The Apiarist Occupation in October 259

Matjaž Vehovec: The Beekeepers occupations in LR hives in October..... 260

Mira Jenko-Rogelj: Veterinary advises for October - Veterinary advises for winter time 261

FROM THE AGRICULTURAL INSTITUTE

Janez Poklukar: Preparing a fruit of sweet chestnut tree for plantation..... 263

FROM THE EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS

Milan Meglič: Milk acid..... 264

Marjan Debelak: Questions and answers about beekeeping with AŽ hive trailer - 4 266

Milan Meglič: How important is reduction of varoa into the bee family in the late autumn..... 268

Stanko Šauperl: Economic comparison of Beekeeping in the year 1974 with three tips of hives - Alberti-Žnideršič hive, Kirar type A, and LR hive 269

FROM THE SOCIETY LIFE

Marjana Barbič: Contribution to the 90 anniversary of Beekeepers society Tolmin 272

Stane Plut: Beekeepers society from Semič was celebrating a 40-anniversary..... 274

ČZS: Prof. Edi Senegačnik celebrated 85 anniversary 277

Srečko Rupnik: Beekeepers exhibition "Goodness of Slovenian farms" in Ptuj 1998 278

Janez Gregori: Our bee pastures 9 288

IN MEMORIAM SMALL ADVERTISEMENTS NEWS

Slika na naslovni strani: Naš znani čebelar Lojze Kastelic, ki čebelari v Mirni Peči na Dolenjskem, še vedno rad občuduje delo čebel v njihovem naravnem bivališču, drevesnem duplu.
Foto: Andrej Kečkeš

Tudi notranjost čebelnjaka mora biti lepo urejena in čista, saj čebelarji pridelujemo med, ki je zdravo živilo.

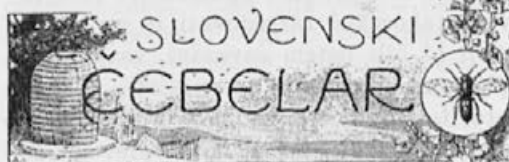
Foto: Andrej Kečkeš.

OB 100-LETNICI SLOVENSKEGA ČEBELARJA KAJ SO PISALI ČEBELARJI NEKOČ ?

Štev. 3.

V Ljubljani, marca 1898.

Letnik I.

Glasilo „Slovenskega čebelarstva“
za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani.

Prvi urednik Slovenskega čebelarja je bil Frančišek Rojina iz Ljubljane.

Ivan Jurančič, avtor spodnjega, še vedno aktualnega članka, je bil ugleden štajerski potovalni učitelj čebelarstva.

Čebelarji slovenski!

Ivan Jurančič - Slovenski čebelar, št. 3/1898

Zdaj pa, predragi čebelarji slovenski, ko je zopet vzdignil duh glavo: „Slovensko čebelarsko društvo“, „Slovenski čebelar“, — kvišku rojaki! Na delo kliče nas dolžnost! Čeravno so za nas čebelarje in sploh za Slovence preresnične besede: „Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal“; vendar ne vstrašimo se tega, ne bodimo zategadel malosrčni. Zavedajmo se, da nam je dal Bog glavo, pamet, um, kakor drugim, da, še bolje, kakor marsikateremu drugemu narodu! Dobro porabimo talente, koje smo od Boga prejeli. Ne dajmo se slepiti od sebičnosti in samopridnosti, temveč občni

blagor in povzdiga čebeloreje bodi nam pred očmi! Skrbimo tedaj, da se to novo društvo in naš čebelarški list vzdrži in vrlo napreduje, ne pa s časom zaspi, kakor nas spominja tužna skušnja preteklosti. Da pa zamore naše društvo zrasti v krepko drevo, dovoljujem si Vam položiti gorko na srce tri reči:

I. V prvej vrsti je blagor društva ležeč na odboru; ako ta svojo nalogo dobro izvrši, je pol uspeha društvu zagotovljenega; pri našem odboru je to gotovo upati.

II. Odbor sam pa še ni društvo; treba je udov. Udje so tedaj drugi glavni pogoj od katerega zavisi prospeh društva. In kako to? Udje naj bodo stanovitni in naj udnino redno plačujejo. Ravno to je krivo, da največ društev razpade, ako postanejo udje malomarni, mlačni in zanemarijo vplačevanje. O tem imamo dokaz iz prejšnjega desetletja v ravno tej stroki, ko je bilo mnogo takih nepoštenih — ne najdem dostojnejšega izraza —, ki so po leto dni, dá, celo po dve leti prejemale društveni list, ne da bi udnino plačali. To je sramota! — Slednjič naj še vsak ud po zmožnostih skrbi za razširjanje društva, da nagovarja prijatelje in znance k pristopu, ter jim priporoča društveni list.

III. V tretji vrsti bodi pa izražena prisrčna prošnja vsem onim gg. čebelarjem in prijateljem čebelarstva, kojim je Bog dal nekaj več, namreč popolno znanje v čebelarstvu in pa zmožnost, spretno rabiti pero. Kakor Bog skrbi, da je zemlja napolnjena z raznimi rastlinami, živalimi itd., da človeku, ki je vsega tega gospodar, ni pusta in dolgočasna, ter da vse stvari druga od druge žive, — tako skrbite tudi čč. gg. pisatelji, da naš list ne bode pust, temveč napolnjen vedno z dobrimi, koristnimi in podučnimi članki, ki bodo izhajali iz dobre znanosti, resnice in iz lastne skušnje. Vsak po svoje naj skrbi, da stori, kar se mu zdi koristno in dobro za društvo in sploh za čebelorejo.

Društvo, oziroma odbor, naj bi pa tudi ne opustilo dopisovalcev po njih spisih vsaj v teku enega leta razsojevati, takorekoč razredovati in najboljše svojim dopisovalnim udom imenovati, koji bi bili potem zavezani, vsak neko določeno število, n. pr. 4—6 dobrih spisov na leto društvu vposlati. Na ta način bi si list svojo prihodnjost zagotovil.

Dalo bi se še marsikaj v prid društva nasvetovati, toda dovolj; saj še to malo ni zagotovljeno vsestranskega priznanja. Delajmo vsi, vsak po svojih močeh „z združenimi močmi“, kakor čebele; marsikaj posamezni človek ne more izpeljati, večje društvo pa prav lahko.

Dober vspeh tedaj čebelarskemu društvu in prisrčen pozdrav novemu listu; naj procvitata in delujeta oba dolgo in dolgo let, v prid domače čebeloreje, za kojoj je ravno naša slovenska domovina še ugodnejša, nego marsikatera druga dežela; zakaj bi tedaj zaostajali? Čebeloreja slovenska vivat, crescat, floreat! (živi, rasti, cveti!)

Deset čebelarških zapovedi. 1. Hrani čebele pravilno! 2. Imej samo močne panje! 3. Združi slabotne panje! 4. Ne uganjaj pri čebelah nikakih umetnij! 5. Daj čebelam mir! 6. Bodi pri pitanji previden! 7. Jeseni primerno zmanjšaj čebelam prostor! 8. V čebelnjaku imej red! 9. Sè satovjem dobro gospodari! 10. Ne oddajaj medu za vsako ceno, ampak počakaj dobrega kupca!

Slovenski čebelar, 1/1898, str. 14

ČEBELARJEVA OPRAVILA V SEPTEMBRU

prof. Janez Mihelič

Oktober je mesec, v katerem čebelarji končamo neposredno delo s čebelami. Noči so že zelo hladne, le podnevi se nekoliko otopli, da čebele še lahko izletavajo.

Čebele so si že uredile zimsko gnezdo, ki jim bo omogočilo varno prezimovanje, zato satja ne smemo več odvezovati ali ga predstavljati. To lahko storimo le v izjemnih primerih, če na primer ugotovimo, da je v gnezdu kristalizirana mana. Tak sat predstavimo na rob gnezda, v sredino dodamo delno napolnjen sat z zimsko zalogo in družino dokrmimo. Če je vreme ugodno, torej sončno in toplo, lahko do desetega oktobra v manjših količinah (do pol litra) dodajamo zelo gosto sladkorno raztopino, po tem datumu pa čebele sladkorne raztopine ne morejo več dobro predelati, zato se ta kvari, to pa povzroči grizavost čebel. Poleg tega vlaga v panju povzroči plesnjenje satja na robu gnezda. Če smo prisiljeni čebele krmiti zelo pozno, ko je temperatura že prenizka, moramo panje ogreti z grelci ali zaprte preseliti v tople prostor. Številni veliki evropski čebelarji prezimujejo čebele v zaprtih prostorih, v katerih je temperatura stalno okoli pet stopinj. Tako čebele mirneje preživijo zimo in se ne izčrpavajo. Poznejše krmljenje je možno le ob morju, kjer so temperature nekoliko višje. Najboljše dokrmeljevanje v tem mesecu je dodajanje polnih mednoobnožinskih satov, teh pa bi moral imeti vsak dober čebelar vsaj nekaj vedno pri roki. Če nam je ostalo še kaj iztočenih satov, jih zdaj vrnemo čebelam v medišče, da jih polijejo, osušijo in zavarujejo pred voščenim moljem.

Če puščate satje čez zimo v mediščih, je v tem letu delo v panjih končano. Izjemi sta

seveda paženje in vlaganje panjskih vložkov. V nasprotnem pa pobremo satje iz medišča in ga shranimo v posebnih omarah oziroma prostorih. Satje prenesemo iz panjev v omare ne glede na vreme. Ko je omara polna oziroma, ko smo izpraznili vsa medišča, satje zažveplamo ali pa v omaro vstavimo timol v vrečki iz blaga. Čeprav je vreme lahko že zelo hladno, ne smemo pozabiti, da so naše omare za shranjevanje satja navadno v vsaj nekoliko toplih prostorih, tako da lahko ostane živ še kakšen molj. Posledice bodo vidne spomladi, ko bomo satje potrebovali.

Če tega nismo naredili že prej, je zdaj skrajni čas, da poravnamo panje v skladovnicah. Reže med posameznimi panji zadelamo z ozkimi trakovi iz mehkih krp. Dna panjev postrgamo s strguljo in jih dobro očistimo. Na tako očiščene podnice panjev namestimo vložke iz plastike navadne ali strešne lepenke. Vložki morajo biti pri žrelih nekoliko spodrezani, da led in veter pozimi žrel ne moreta zapreti. Pregledamo, ali se vratca panjev dobro zapirajo, in jih po potrebi zamenjamo. Čebelnjak očistimo vse navlake in v njem pustimo le tisto, kar nujno potrebujemo. Čebelarsko orodje pospravimo v določen, stalen prostor, kjer bo počakalo do spomladanskih dni. Nosilce vrat dobro namažemo, da se bodo vrata z lahkoto in brez škripanja odpirala tudi pozimi. Čebelnjak in panje uredimo tako, da je možnost vdora glodalcev vanj čim manjša ali da je sploh ni. Tla čebelnjaka počistimo in, če je le mogoče, tudi poribamo in razkužimo. Vse, kar ostane v čebelnjaku, položimo, namestimo ali obesimo tako, da pozimi ne bo moglo pasti in s tem povzročiti hrupa. V kote čebelnjaka namestimo strupene vabe ali pasti za glodalce.

Vse potrebno postorimo tudi okoli če-

belnjaka. Preglejmo streho, ali morda ni potrebna popravila. Zamašimo morebitne reže v zunanjih stenah čebelnjaka. Po potrebi jih prebarvamo z enim izmed naravnih sredstev za zaščito lesa.

Ob manj izletnih dnevih prebarvamo tudi prednje strani panjev, ki jim barva že blede oziroma se lušči. Že večer prej panjem zapremo žrela in delno odpremo zadnja vratca. Naslednji dan postrgamo staro barvo in jo očgemo. Seveda pazimo, da ne povzročimo požara. Površine dobro obrusimo s steklenim papirjem, po potrebi pa jih tudi zakitamo in pobarvamo. Če za barvanje panjev uporabljamo lazurne barve, moramo biti zelo previdni, da barve ne vse-

bujejo insekticidov. Če uporabljamo oljne barve, bomo naslednji dan čebele izpustili. Čez nekaj dni panje pobarvamo drugič. Seveda pri zaprtih žrelih. Zožimo tudi žrela oziroma jim namestimo zimsko žrela.

Pomembno je tudi, da ta mesec ugotovimo koliko je ostalo varoj v vsaki posamezni družini. Na podlagi rezultatov testnega zatiranja ali ugotavljanja naravnega odpada se, po posvetu s svetovalci veterinarji, odločimo za zimsko zatiranje.

Če je vreme toplo, v steklenice z nekaj piva še naprej lovimo ose. Letos jih je bilo zelo veliko in so ob žrelih precej nadlegovale čebele. Nekateri menijo, da je to znamenje hude in dolge zime.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V OKTOBRU

MATJAŽ VEHOVEC

Opravi pri čebelah smo za to sezono končali. Oktobra nam preostane le še jesensko zdravljenje čebel proti varoi. Kako bomo to storili, je odvisno od navodil veterinarjev-pospeševalcev na posameznem območju

in od dogovorov v vodstvih društev. Ponekod se jim je uspelo dogovoriti za sistematično zatiranje zajedavca na območju enega ali celo več društev hkrati. Tak način boja proti varoi ima gotovo velike prednosti, saj neko območje v celoti očistimo zajedavca, zato si ta celotno naslednje leto ne "opomore" toliko, da bi lahko povzročil večjo škodo. Upajmo samo, da bo takih društev več in da nam bo pri tem pomagalo tudi vreme. Pravi čas za to je navadno v drugi polovici oktobra, saj tedaj v večini krajev po Sloveniji v panjih ni več zalege. Na Primorskem se ta čas povsod, kjer čebelarijo s kranjico, zamakne v november. Ob toplem vremenu opazujemo vedenje čebel na panjskem žrelu. Samo pri sumljivih družinah na hitro pogledamo v gnezdo. Preverimo količino hrane in navzočnost matice. Oslabelo družino prek sloja časopisnega papirja združimo s sosednjo dobro družino, ki jo nekoliko primaknemo. Posebej bodimo pozorni pri pomožnih družinah, ki jih nameravamo eno nad drugo prezimiti v stolpiču. Če oktobra ne zasedajo vsaj 6-7 satov ene nizke naklade, odstranimo vmesni pokrov in jo pridružimo zgornji.

Nekateri čebelarji prezimujejo šibkejšje družine tako, da jih navežejo na sosednje močne družine. Tako prezimovanje je ugodno za zgornjo družino, saj od spodnje dobiva nekaj toplote,

Po končanem krmljenju na zalogo odstranimo prazno naklado in kapilarno vedro.

Foto: M. Vehovec

S kvadratno obliko panja se najbolj približamo naravnemu bivališču čebel v drevesnem duplu.
Foto: M. Vehovec

hkrati pa je tudi solidna podlaga za dvomatično čebelarjenje v prihodnjem letu. Če imate čas in manjše število panjev, vam svetujem, da (vsaj) iz spodnje naklade odstranite dva krajna sata. S tem boste družini omogočili boljše zračenje in odvajanje vlage ter preprečili plesnenje nezasedenega satja.

Zdaj je tudi primeren čas, da preverimo stojišča panjev, poskrbimo za njihovo trdnost, panje pa nagnemo nekoliko naprej in postrani, da bo dež s strehe spolzel mimo brade. Satje shranjujemo v nakladah,

naloženih v visok stolpič. Na podnico položimo okvir z gosto mrežo in odstranimo žrelno letev. Vrhno naklado pokrijemo s prav takim mrežastim okvirjem, pokrov panja pa podložimo. S tem omogočimo zračenje satja skozi celoten stolpič. Če število satov v nakladah zmanjšamo na 9 ali 8, smo satje učinkovito zavarovali pred voščenim moljem. Sam dodatno zavarujem satje tako, da dam v globoko podnico in pod pokrov na vrhu dozirne posode z ostanki mravljinčne kisline, ki sem jih konec septembra pobral iz panjev.

VETERINARSKI NASVETI ZA OKTOBER VETERINARSKI NASVETI ZA ZIMSKO OBDOBJE

mag. Mira Jenko – Rogelj

Poleg naravnih danosti nas iz leta v leto preseneča varoza. Da pa nas ne bosta preveč presenetili prihodnja pomlad in naslednja čebelarska sezona **P R E V E R I M O**

NAPADENOST ČEBELJIH DRUŽIN V SVOJEM ČEBELNJAKU. Pred branjem tokratnih nasvetov o zdravljenju čebel proti varozi naj vsak pozorno prebere članek g. Megliča o ugotavljanju invadiranosti čebeljih družin in tisti kritični stopnji, ko moramo poseči po zdravlilih. Od pokrajine do pokrajine se čas prenehanja zaleganja in količina

zalege v zimskih mesecih lahko zelo razlikujeta. Zato priporočamo, da z morebitnim zdravljenjem počakate do poleganja še zadnje zalege. Prednost zimskega načina zdravljenja čebel je samo v tem, da vsaka varoa lahko pride v stik z uporabljenim sredstvom. Če pa testiranje pokaže, da je **oktobra** v posamezni družini še **več kot tisoč varoj, odkrijte vso pokrito zalego** in po dveh dneh začnite zatirati varoo. Če bo v panju ostala še odkrita zalega, je treba zdravljenje ponavljati.

Oktober nam temperature pogosteje dopuščajo, da družine zadimimo oz poškopimo s hemovarjem. Takšno zatiranje izvajamo, ko zunanja

temperatura doseže + 10 °C in ostane takšna vsaj še osem ur. Zato priporočamo, da jesenska in zimska zdravljenja opravljate dopoldne.

Tako za testiranje kot za zdravljenje lahko v poznojesenskem obdobju brez zalege uporabljamo tudi sistemični pripravek apitol, ki ga v čebeljo gručo nanašamo s škropljenjem. Sredstvo deluje kot sistemik, zato ga morajo čebele pojesti, da zdravilo prek čebelje hemolimfe pride v varoo. Vse čebele družine na stojišču zdravimo hkrati. V obdobju brez zalege zadostuje le enkratno zdravljenje.

V obdobju od 15. novembra do 1. februarja priporočamo vnos sredstva v obliki razpršila z zamegljevalci, ki so testirani za uporabo v čebelarstvu. Prednost takšnega načina zatiranja je uporaba pri nizkih temperaturah (do – 5 °C).

Opozarjam čebelarje, **naj v panje ne vnašajo zdravil, če to ni potrebno, oz. naj pravočasno zatirejo varoo do tiste minimalne stopnje (do 30 preživelih varoj prek zime), da bodo čebele brez škode in brez uporabe kemikalij preživele do naslednje jeseni.**

Čez zimo moramo poskrbeti tudi za USTREZNO SKLADIŠČENJE ODVEČ-NEGA SATJA. Satje hranimo, če je le mogoče na prepihu in v hladnem prostoru (pod 10 °C). Če imamo možnost satje čez noč globoko

zamrzniti (na – 15 °C), s tem uničimo vse razvojne oblike voščene vešče. Če vsak sat ovijemo v časopisni papir, ga pozimi hranimo brez vseh skrbi. Če te možnosti nimamo satje zavarujemo pred voščeno veščjo:

- z žveplanjem satja v neprepustno zaprtem prostoru z žveplenimi trakovi ali 50 g žvepla v prahu na 1m³ prostornine, žveplanje ponovimo po dveh tednih;
- s hlapi naftalina (20 g naftalina na m³ prostornine), ki odganjajo veščjo ;
- s hlapi 80-odstotne očetne kisline, ki razkužuje nosemavo satje in uniči tudi vse oblike voščene vešče. Za 1 liter oz. 1 dm³ prostornine potrebujemo 2 ml te kisline. Nalijemo jo v plitvo posodo, jo položimo na najvišje mesto nad sati in tam pustimo 7 dni;
- hlapi timola uničijo vse razvojne stadije vešče, z izjemo stadija gosenice.

Opomba:

Uradno obveščanje javnosti o pojavu kužnih bolezni čebel v Sloveniji je v domeni veterinarske službe. Ker bi bila objava obvestil o zaprtih območjih objavljena v časopisu za prevažalce zapoznala, so čebelarji o njih obveščeni ob prijavi na želeno pasišče. V naslednji številki Slovenskega čebelarja bodo objavljeni vsi kraji, v katerih so se pojavile kužne bolezni čebel, ki se zatirajo po zakonu.

DRŽAVA REGRESIRA ANALIZO MEDU

Vse čebelarje, ki želijo analitično preveriti kakovost in sestavo pridelanega medu, vabimo, naj na ČZS, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana prinesejo pol kilograma vzorčnega medu za analizo. Tisti, ki želijo svoj med zavarovati z zaščitno znamko, pa naj prinesejo dva enaka vzorca (eden ostane v arhivu).

Analiza stane le 2.210 tolarjev, razlika do polne cene analize (85 odstotkov) pa bo plačana iz državnega proračuna do porabe za to določenega denarja. Vse čebelarje zato vabimo, naj ponujeno priložnost izrabijo v celoti. Podrobnejše informacije dobite po telefonu številka 061- 210 992.

ČZS

Dejavnost Kmetijskega inštituta

PRIPRAVA KOSTANJEVIH PLODOV ZA SAJENJE

dr. Janez Poklukar

Pred mesecem dni sem v Slovenskem čebelarju predstavil pobudo, ki je vzkliła na strokovnem posvetu Slovenskega akademškega čebelarskega društva na Ptuju junija

letos. Glede na to, da se za pobudo obnovitve čebelje paše na domačem kostanju zanimajo številna društva, in glede na to, da je zdaj čas nabiranja kostanjevih plodov, je primerno, da na kratko opišem način pridobivanja kostanjevih sadik, zlasti pa to, kaj nam je storiti zdaj, to je jeseni.

Iz izkušenj verjetno že poznamo tista kostanjeva drevesa, ki rodijo debelejšje plodove. Pojdimo tja in naberimo kostanj. Izberemo seme, iz katerega bomo vzgojili nove sadike. Izbrano seme pa ne bo vzkliło takoj po nabiranju, ampak mora biti nekaj časa na vlažnem in hladnem mestu. V zmernem rastnem pasu nastopi po vegetacijski dobi zima, to je obdobje mirovanja rastlin. Na videz miruje tudi seme. Med zimskim mrazom pa potekajo v semenu v zemlji določene kemične reakcije, ki seme spodbudijo h kaljenju, ko se temperatura primerno zviša.

Naravni potek kaljenja semen lahko opravimo tudi v zaprtih prostorih s postopkom, imenovanim stratifikacija semen.

Kostanjev plod vsebuje ob zorenju zelo velik odstotek ogljikovih hidratov, nekaj olj in približno 50 odstotkov vode. Zaradi porozne luščine kostanj na zraku zelo hitro izgubi vlago, luščina otrdi in prepreči kaljenje. Zato moramo najprej preprečiti izsušitev. **Sveže ali delno osušene kostanjeve plodove zmešamo z nekoliko navlaženo šoto, damo v plas-**

tične vreče in shranimo v kleti. V začetku decembra poskrbimo, da se vreče ohladijo na temperaturo od 0 do 4 stopinje Celzija (lahko jih na primer plitvo zakopljemo v zemljo), s čimer povzročimo začetek kemijskih sprememb. Sama stratifikacija plodov traja od enega do treh mesecev in je končana do konca zime. S sajenjem plodov moramo počakati do zgodnje pomladi, to je do konca marca. Če smo plodove shranili v hladno klet, se nam lahko zgodi, da bodo še pred spomladjo sami od sebe vzkali. V tem primeru moramo postopati z njimi še posebej previdno, da ne poškodujemo kalčkov.

Za pripravo sejališča semen pripravimo deviško zemljo, v kateri že nekaj let prej nismo vzgajali sadik kostanja. Sejališče zavarujemo z gosto plastificirano mrežo pred talnimi škodljivci, predvsem pred voluharjem, pred divjadjo pa z ograjo. Poskrbimo za primerno talno vlago in občasno odstranimo plevel.

Toliko za zdaj, za prvo informacijo, kako si priskrbimo sadike kostanja. Več informacij o postopkih pridobivanja in nege sadnih sadik lahko preberete v strokovni literaturi (npr. v knjigi Julije Smole in Jerneja Črnka Razmnoževanje sadnih rastlin, ki je pred leti izšla pri Kmetijsko svetovalno službo. V prihodnje bomo za ustrezne informacije poskrbeli tudi v Slovenskem čebelarju in k sodelovanju povabili pristojne strokovnjake. Vsekakor pa bodo delo pri razmnoževanju kostanjevih sadik najboljše opravili strokovnjaki v drevesnicah. Ob morebitnem sodelovanju s čebelarji bodo ti lahko priskrbeli zadostno število ustreznih sadik domačega izvora.

Izkušnje naših čebelarjev

MLEČNA KISLINA

MILAN MEGLIČ

Kako postopamo in kakšen je njen položaj v alternativnem načinu zatiranja varoe

Za poznojesensko zatiranje varoe je mogoče uporabiti tudi mlečno kislino. Pogoji za uspešnost zatiranja čebel z mlečno kislino je, da v gnezdu ni več zalege.

Če mlečno kislino uporabimo v AŽ panju, čebel ne poškodujemo, prav tako pa čebele tudi ne doživijo prehudega stresa. Za takšno zdravljenje je AŽ panj priporočljivo pravočasno pripraviti, to je do tedaj, ko je še dovolj toplo in ko čebele še niso oblikovale zimске gruč:

1. Ko je še razmeroma toplo, je treba odstraniti matično rešetko sicer že izpraznjenega medišča in jo temeljito očistiti (tudi vodila oz. stranske nosilce rešetke).

2. Prav tako je treba očistiti sate vseh voščenih nastavkov.

Ti dve opravili nam omogočata, da

bomo pozneje v AŽ panju lahko brez težav opravili zdravljenje z mlečno kislino.

Kdaj izvedemo zatiranje?

1. Ko v gnezdu ni več zalege in
2. ko pri razdiranju gnezda čebele ne letijo oz. pri temperaturi od 4–8 stopinj C.

Koncentracija mlečne kisline: 15-odstotna

Pripomoček: Razpršilnik za rože ali za likanje ipd., pomembno je, da je mlečna kislina v drobnih kapljicah razpršena po čebelah.

Zaščitna sredstva: rokavice

Poraba časa za izvedbo zatiranja: 6 - 10 minut za posamezen AŽ panj.

Količina: 6 – 8 ml mlečne kisline na vsako stran sata s čebelami.

Postopek:

V izpraznjenem medišču odstranimo še matično rešetko. Nato iz panja previdno odstranimo enega, dva ali celo tri stranske

Uspešnost:

V obdobju brez zalege 80-odstotna (FAM Liebefeld)

V obdobju z zalego 20-40-odstotna (FAM Liebefeld)

Ko je še razmeroma toplo, moramo odstraniti matično rešetko sicer že izpraznjenega medišča in jo temeljito očistiti voščenih nastavkov, prav tako pa tudi zgornje letvice satov plodišča.

Foto: Milan Meglič

Pri zatiranju varoj je pomembno, da pridejo v neposreden stik z mlečno kislino vse čebele. Čebele poškopimo na vseh satih z obeh strani enega za drugim in jih vračamo takoj v panj.

Foto: M. Meglič

sate, na katerih ni čebel, in jih položimo na kozico.

Pri naslednjih satih, na katerih še sedijo čebele ali celo oblikujejo zimsko gručo, previdno odmaknemo najprej zadnji del sata in ga počasi izvlečemo, usmerjenega malce navzgor (diagonalno). Na ta način smo neboleče ločili dva sata s čebelami (zlasti, če je čebelja gruča že oblikovana, to vemo vsi čebelarji, čebele pri grobem odvzemanju satov trpijo in se celo poškodujejo). Sate zlagamo na kozico tako, da je med njimi vedno za en sat prostora. Ko smo vse sate zložili na kozico, poškopimo vse čebele, ki so na stenah panjev in v kotih. Nato v oddaljenosti približno 15 cm poškopimo vsak sat s čebelami in ga v istem zaporedju previdno vrnemo v panj. (Sate s čebelami

lahko poškopimo tudi takrat, ko jih jemljemo iz gnezda.)

Pri tem opravilu je pomembno, da pridejo v neposreden stik z mlečno kislino prav vse čebele, zato poškopimo tudi

Ko smo vse sate zložili na kozico najprej poškopimo vse čebele, ki so na stenah panjev in v kotih. Foto: M. Meglič

Panj št.	Skupaj odpadlih varoj pred zatiranjem z mlečno kislino	Datum zatiranja z mlečno kislino	Štetje odpadlih varoj, dne 9.11.1997	Štetje odpadlih varoj, dne 16.11.1997	Štetje odpadlih varoj, dne 29.11.1997	Štetje odpadlih varoj, dne 7.12.1997
1	2222 varoj (od 13.9. do 8.11 1997)	8.11.1997	0	0	0	0
9	? ni podatka	8.11.1997	0	0	0	0
13	808 varoj (od 20.7. do 8.11. 1997)	8.11.1997	0	0	0	0
15	? ni podatka	8.11.1997	0	0	0	0

čebele na letvicah satov. Zato skrajšan postopek samo z listanjem satov v AŽ panju nikakor ni dovolj!

Po končanem postopku vložimo pod sate še testno mrežo in panj zapremo. Naslednji dan preverimo uspešnost opisanega postopka, za vsak primer pa odpadle varoe še enkrat preštejemo čez teden dni.

Za preizkus tega postopka in delno tudi zato, da bi preveril uspešnost prejšnjih postopkov zatiranja varoe, sem leta 1997 v svojem čebelnjaku uporabil mlečno kislino pri štirih AŽ panjih.

Gornja tabela kaže, da je bilo moje poletno oziroma jesensko zatiranje varoe temeljito in zato nisem mogel ugotoviti uspešnosti mlečne kisline pri uničevanju varoe. Da so bile družine že pred uporabo mlečne kisline temeljito očiščene varoj, kažejo rezultati ugotavljanja števila varoj v preizkusnih panjih v letu 98 (podatki so pri avtorju) Pomembnejše pri tem so torej izkušnje, ki sem jih pridobil pri delu samem.

Moje izkušnje pri preizkusu zdravljenja čebel z mlečno kislino v AŽ panjih leta 1997 in pri poznejšem spremljanju prezimovanja in spomladanskega razvoja teh družin ter tudi po količini pridelanega medu v primerjavi z drugimi družinami potrjujejo, da postopek, čeprav je izveden v predzimskih razmerah, za čebele ni škodljiv oz. ne vpliva na poznejši razvoj čebelje družine.

SKLEP

Mlečna kislina deluje uspešno le, če v panju ni zalege, zato jo lahko uporabimo le kot dopolnilno poznojesensko zatiranje varoe. Pri alternativnem načinu zatiranja varoe lahko dopolnjuje mravljinčno kislino.

Torej, mravljinčna kislina v obdobju, ko je v panju še zalega (mravljinčna kislina ubija delno tudi varoo v pokriti celici), mlečna kislina pa v obdobju brez zalege.

Kot dopolnilno zatiranje mlečna kislina v obdobju brez zalege uniči večino preostalih varoj.

V obdobju zaleganja je mlečna kislina za zatiranje varoe manj primerna, ker deluje samo na varoo, ki je na čebelah, na tisto v celicah pa ne. Uspešno pa lahko z njo zdravimo tudi roje (naravne ali umetne).

Mlečna kislina v medu in vosku ne pušča škodljivih ostankov, prav tako pa ni škodljiva za okolje.

Postopek je zamuden, tako da ga lahko uporabljajo le čebelarji z manjšim številom panjev.

Vir:

- Rudolf Moosbeckhofer, Josef Bretschko: Naturgemasse Bienenzucht, Graz, Stuttgart 1997.
- Anton Imdorf, Jean-Daniel Charrière: Alternative Varroabekämpfung, Sektion Bienen, Liebefeld, Bern 1997.
- Milan Meglič, lastne izkušnje, Gozd Martuljek 1997 in 1998.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI V ZVEZI S ČEBELARJENJEM V ŽNIDERŠIČIH Z ZAKLADAMI - 4

dipl. inž. arh. MARJAN DEBELAK

VPRAŠANJE: Koliko časa čebelja družina potrebuje zaklado?

ODGOVOR: Čebelja družina potrebuje zaklado, ki je pravzaprav povečana prostornina AŽ panja ali njegov tretji panjski oddelek, na vrhuncu svojega razvoja.

Vrhunec razvoja dosežejo prostorsko neomejevano pridobitne družine na Gorenjskem okoli 1. maja, v toplejših krajih Slovenije pa kak teden prej. Takrat pridobitna čebelja družina v kolikor toliko ugodnih razmerah že nekaj časa goji maksimalno količino zalege. Čebele spodbujajo matico h kar največjemu zaleganju, tako da ta zaleže prib-

ližno 3000 jajčec na dan.

Čebel in vsega drugega je tedaj v obeh etažah žnideršiča že toliko, da grozi prostorska kriza, ta pa povzroča blokado nadaljnega razvoja čebelje družine in rojilno razpoloženje, posledica tega pa so tudi za 100 odstotkov manjši donosi medu.

Ta problem odpravimo z zaklado.

V naših krajih traja vrhunec razvoja približno do sredine avgusta, ko začnejo čebelje družine instinktivno krčiti obseg zalege, čeprav je čebel še vedno veliko (morda celo največ) in čeprav imajo družine dovolj nakopičene ter sprotne hrane.

Čebelja družina torej potrebuje povečano prostornino, v našem primeru z zaklado, kar približno tri mesece in pol. To sem v 25 letih zakladnega čebelarjenja ugotovil tudi sam, tako da zaklade na panjih pustim vsako leto najmanj toliko časa.

Podobne izkušnje imajo verjetno tudi številni drugi čebelarji, čeprav čebelarimo na različne načine, v različnih okoliščinah in v različnih velikoprostorninskih panjih.

Pridobitne, polno razvite čebelje družine potrebujejo v večini naših krajev povečano prostornino tri do štiri mesece na leto. **Predvsem pa to potrebujejo ali bi potrebovala naša prevozna čebelarstva.** Samo tisti čebelarji, ki ne prevažajo in imajo samo zgodnjo (akacijevo...) pašo, lahko razmišljajo in ukrepajo drugače. Ti namreč po prvi in hkrati tudi zadnji možni paši, čebeljim družinam omejijo zaleganje in zmanjšajo panjsko pros-

tornino, ker je ne potrebujejo niti za namestitev čebel niti za med.

Povsod drugod po Sloveniji za nobeno leto ne vemo vnaprej, kakšna bo paša. Zato MORAMO IMETI ČEBELE KOLIKOR MOGOČE PRIPRAVLJENE celotno obdobje možnih paš! Pri velikoprostorninskem čebelarjenju z žnideršiči imamo v tem obdobju v panjih približno 30 satov. Podobno ravnamo s čebelami tudi čebelarji, ki čebelarijo v drugačnih velikoprostorninskih panjih, bodisi listovnih ali nakladnih.

Odstranjevanje zaklad polno razvitim družinam, pri katerih čebele na gosto zasedajo vse sate v AŽ panju in v zakladi, je poleti za čebele prava muka. Kam pa naj se dajo, če so se že tako razmnožile?

Visijo z brad in morda tudi odletijo v neznano, če ne morejo rešiti problema rojenja. Zato tega praviloma ne delamo.

Še sredi avgusta, ko jemljem sate iz zaklade in jih začnem krmiti, da jih pripravim za zimo, se mi čebele smilijo. Velikokrat jim še nekaj časa pustim prazno zaklado, da jim olajšam prostorsko stisko.

Toliko o vprašanju, ki mi ga je zastavilo več čebelarjev, ki skušajo čebelariti z zakladami.

To pojasnilo pa je namenjeno tudi bralcem knjige "Od čebele do medu", da bodo znali bolje presoditi, ali naj upoštevajo priporočilo strokovnega urednika knjige, češ da naj bi v Sloveniji smeli zaklado praviloma uporabljati "največ mesec do dva na leto" ...

Popravek: V tretjem nadaljevanju gornjega članka (Sl.č. št 9/98 na str. 238) je v vprašanju na začetku članka ponagajal tiskarski škrat. Pravilno je - dražilno krmljenje "na zalego" in ne "na zalogo". Avtorju in bralcem se opravičujemo.

Uredništvo

KAKO POMEMBNO JE POZNO JESENI ZMANJŠATI ŠTEVILO VAROJ V ČEBELJI DRUŽINI

Milan Meglič

Zatiranje varoe brez dvoma počasi postaja eno povsem običajnih čebelarских opravil. Glede na to čebelar čim več opravi za zmanjšanje števila varoj v čebelji družini postori sam. Prvi pogoj za uspešno zatiranje varoj pa je poznavanje osnov biologije varoe, o čemer je bilo v Slovenskem čebelarju že precej napisanega.

Podobno, kot smo v Slovenskem čebelarju, 1998, št. 6, str. 172-175, ugotavljali za mesec maj tako lahko na podlagi diagnoze varoe, to je ugotovitve, koliko varoj je po zadnjem jesenskem zatiranju še ostalo v čebelji družini, predvidimo, kaj se bo z varoo dogajalo naslednje leto. Ali drugače povedano: na podlagi števila varoj, ki bodo čez zimo ostale v panju, lahko pripravimo načrt zatiranja varoe v prihodnjem letu. Glede na to lahko predvidimo naslednje možnosti:

1. Če je v panju ostalo preveliko število varoj, npr. 200 ali več, bo moral čebelar zatirati varoo že spomladi, čeprav bo s tem motil razvoj čebelje družine. Vsak poseg v čebeljo družino je namreč za čebele stres. Čim več je takih posegov, npr. večkratnih dimljenj s kemičnimi sredstvi ali zatiranje varoe z mravljinčno kislino, toliko je to tako ekonomsko kot zdravstveno slabše za čebele, okolico, čebelje pridelke in tudi čebelarja samega. Ker so čebelje družine šibke, bodo premalo izrabile zlasti spomladansko pašo. Poleg tega je z varoo hudo napadena čebelja družina tudi bolj izpostavljena negativnim sekundarnim učinkom, kot so virusna obolenja čebel ali druge čebelje bolezni. Dober in vesten čebelar bo pravočasno poskrbel, da se to sploh ne bo zgodilo.
2. Če je v panju ostalo npr. 100 do 200 varoj, bo moral čebelar naslednje leto zelo pogosto uporabljati apitehnične ukrepe za zatiranje varoe, to je bodisi izrezovanje trotovine, delanje narejencev, vstavitev lovilnih satov ali začasno ustaviti zaleganje. Po potrebi bo moral celo pred koncem paše poseči

tudi po kemičnih sredstvih, s tem pa bo ogrozil kakovost čebeljih pridelkov.

3. Varoo je jeseni najbolje čim bolj temeljito pregnati iz panjev. V panju čez zimo ne bi smelo ostati več kot 30 varoj. S tem bi zagotovili normalno prezimovanje in nemoten spomladanski razvoj, seveda le, če so zimske čebele zdrave (da niso invalidi, torej da jih varoa ni poškodovala že v razvojni fazi bube ali pozno poleti). Čebelja družina se bo v prvih poletnih mesecih lahko nemoteno razvijala in polno izrabila paše. Prvo splošno zatiranje varoe bo tako potrebno šele po končani paši ali celo šele po končanem jesenskem krmljenju v naslednjem letu. (Glej tudi Slovenski čebelar 1997, št. 10, str. 268 – 270).

Spomnimo se na zlato pravilo pri delu s čebelami: "Čim manj posegov v čebeljo družino" in ga skušajmo uveljaviti tudi ob primeru varoe. Če bomo tudi najnujnejše zatiralne ukrepe opravljali s čim manj ali celo brez kemičnih sredstev, ne bo večja samo kakovost čebeljih pridelkov, ampak bomo s tem prispevali svoj delež tudi pri varstvu narave.

Omenjeno število varoj v posameznih primerih še ni pravilo. Na podlagi diagnoze varoe oz. natančnega ugotavljanja števila zajedavcev pozno jeseni oz. v obdobju, ko ni več zalege, naj skuša vsak čebelar sam postavljati napovedi, pri tem pa naj upošteva tudi geografsko lego, saj je začetek spomladanskega razvoja čebel in s tem začetek razmnoževanja varoe v čebelji družini na alpskem območju Slovenije drugačen kot npr. v primorskem delu Slovenije! **Seveda je nujno tudi sodelovanje čebelarjev z znanstvenimi čebelarskimi institucijami. Natančno dokumentiranje akcij zatiranja varoe, uporabljenih sredstev, načinov zatiranja, časovno načrtovanje zatiranja varoe ter zapisovanje in strokovna obdelava podatkov bo dalo normative, veljavne za posamezna območja Slovenije.**

PRIMERJAVA GOSPODARNOSTI ČEBELARJENJA V LETU 1974 V ALBERTI-ŽNIDERŠIČEVEM, KIRARJEVEM PANJU TIP "A" IN NAKLADNEM PANJU

STANKO ŠAUPERL

Uvod

V letih 1971 in 1972 sem bil med udeleženci primerjave krajevnih rodov kranjske čebelje pasme. Ta primerjava me je spodbudila, da sem leta 1974 sam primerjal gospodarnost čebelarjenja med 30 pridobitnimi čebeljimi družinami na treh stojiščih izenačenega pašnega okoliša. Primerjal sem zlasti donosnost čebelarjenja v posamezni zvrsti panjskega sistema, ki so mi bili na razpolago.

Posebej sem želel primerjati količino vloženega delovnega časa s količine pridelkov na posameznem stojišču ter vrsto panjev, s katerimi sem to leto čebelaril.

Primerjal sem zlasti količino pridelanega medu, drugih vrst čebeljih pridelkov pa pri primerjavi nisem upošteval. Primerjane čebelje družine so bile med seboj izenačene, imele so tudi enako stare matice istega rodu, torej potomke tistih, ki jih je leta 1971 in 1972 primerjal prof. dr. Jože Rihar. Svoja dognanja je objavil v reviji "Sodobno kmetijstvo", 1974, št. 2, str. 115 in 116.

Trideset Alberti - Žnideršičevih panjev je bilo last Tehniške kmetijske šole v Mariboru, za te čebele pa sem skrbel od jeseni 1971 do zime 1974. Pri tem delu sem si zapisoval porabljen delovni čas in količine pridelkov. Enako sem počel tudi pri svojih dveh stojiščih 30-tih Kirarjevih panjev tipa "A" (mali Kirarjev panj) in 30 nakladnih panjev.

Opis čebelarstva

Na pasiščih je bilo po 30 pridobitnih panjev, in sicer:

- 10- satni Alberti - Žnideršičevi - standardne izvedbe;

- Kirarjev panj tip "A" - mali Kirarjev panj - z 12 satniki na toplo stavbo v plodišču, notranje mere 28 x 30 cm ali 100,8 dm² satne površine in z dvema mediščnima nakladama v notranjosti panja. Mediščni Kirarjev satnik je izdelan na pločevini in z nategnjenimi celicami - to je z "debelim" satovjem;
- nakladni panji izvedenka za posamezno naklado z 11 satniki notranje mere 18 x 39 cm ali 77, 22 dm² satne površine v posamezni nakladi. Med preizkusom sem čebelaril s tremi nakladami v posameznem pridobitnem panju.

Čebelarstvo je bilo opremljeno s 4-satnim točilom AŽ mere, 70 W električnim - motornim gonilom in čebelarjevo opremo. Na pasišča sem se vozil s svojim osebnim avtomobilom "Zastava" 750, čebele pa sem na pašo prepeljal z javnimi prevozniki. Na vsakem od primerjanih stojišč sem imel po en panj tudi na tehničnici, tako da sem lahko preverjal količine donosov medicnine. Ker je selekcija in vzreja matic pri tehnologiji čebelarjenja zame osrednje vprašanje, sem seveda tudi to leto namenjal vso potrebno pozornost kakovostim matic in s tem družinam. Čebelje družine so bile leta 1973 zazimljene kot navadno, izenačene in enako živalne, imele pa so tudi približno enako količino zimske zaloge hrane. Panjska oprema je bila v dobrem stanju, čebele zdrave, satje je bilo izdelano kot ponavadi, razen seveda tistega, ki ga je treba vsako leto redno obnavljati.

Način primerjave

Urednikov komentar

Čeprav je članek Stanka Šavperla časovno že nekoliko odmaknjen obravnava tudi danes še vedno zelo pomembno in aktualno temo, primerjavo panjskih sistemov v naših pašnih in podnebni razmerah. Ker so razprave o panjskem sistemu v zadnjem obdobju pri nas znova zelo živahne in smo v uredništvo dobili nekoliko dopolnjeno različico njegovih ugotovitev, ki jo je pripravil Stane Sajevec iz Maribora, smo se odločili, da jo v nadaljevanjih objavimo. Radi bi spodbudili razmišljanja in opogumili strokovnjake in čebelarje, da poročajo o izkušnjah, ki so si jih v zadnjih dvajsetih letih, kar je bila opravljena ta primerjava, pridobili na tem področju.

Na posamezno pasišče - stojišče - sem po 30 čebeljih družin postavil zato, ker je to nekako optimalna delovna celota za en delovni dan in zaokrožena enota glede na pašne zmogljivosti posameznega pasišča, to je prevozna enota, pa tudi podlaga za medsebojno primerjavo glede na 30 Alberti-Žnideršičevih panjev, ki sem jih opravljal, kakor tudi glede na povprečno čebelarstvo pri nas.

Po kronološkem zaporedju sem si redno zapisoval vsa opravila in količino porabljenega časa za delo, ki sem ga

opravil sam ali skupaj s svojimi pomočniki.

- stojišče 30 Alberti - Žnideršičevih panjev sem od pomladi do zazimitev leta 1974 obiskal 23-krat za opravila v zvezi z njimi, 5-krat pa zaradi točenja medu;
- stojišče "malih" Kirarjevih panjev - tipa "A" - sem obiskal 20-krat za dela v zvezi z njimi in 5-krat zaradi točenja medu;
- stojišče nakladnih panjev sem za dela v zvezi z njimi obiskal 15-krat, 5-krat pa zaradi točenja medu;
- vsako skupino čebeljih panjev sem prevažal na pašo in z nje to leto le enkrat.

Število pregledov 30-tih čebeljih družin na leto

	V nakladnih panjih:	V Kirarjevih panjih	V AŽ panjih:
Pregledov čebeljih družin na leto:	6	7	9
Količina porabljenega delovnega časa na leto v urah:	51,05	97,10	118,40
Indeks:	100,00	190,20	231,93

Prevozi čebel	Nakladni:	Kirar "A":	AŽ:
Na pašo ur:	10,00	12,00	16,00
S paše (v urah):	12,00	13,00	15,00
Skupaj ur:	22,00	25,00	31,00
Indeks:	100,00	113,64	140,91

Priprava krme in krmljenje 30-tih čebeljih družin:

	Nakladni:	Kirar "A":	AŽ:
Delovnih ur skupaj:	29,25	50,45	82,25
Indeks:	100,00	172,48	281,20

Pri tem naj povem, da je bil hkrati s prvim krmljenjem opravljen tudi pregled čebeljih družin. Pri krmljenju je upoštevan tako čas za pripravo čebelje krme kot tudi čas, potreben za pot do čebeljih stojišč. Tako občutne razlike pri porabi delovnega časa za krmljenje čebel pri posameznem panjskem sistemu nastajajo predvsem zaradi različnih možnosti dostopa do panjev. V

skupen delovni čas je vključen tudi zadnji pregled zaloge zimske hrane.

Preostali delovni čas je bil porabljen za stranska opravila, kot so:

- odvzem in shranitev mediščnega satovja;
- sortiranje in izrezovanje voščin;
- kuha voščin;
- zazimitev in paženje čebeljih družin.

Na vseh stojiščih je bilo točenje medu opravljeno po petkrat, poraba delovnega časa pa pokaže naslednje:

	Nakladni:	Kirar "A":	AŽ:
Delovne ure skupaj:	71,00	98,00	87,00
Indeks:	100,00	135,20	122,54

Kot vidimo iz preglednice, je čas, porabljen za odzemanje pridelka, v vseh

treh panjskih sistemih dokaj izenačen, čeprav je tudi v tem primeru v prednosti

nakladni panjski sistem. Pri tem delu sem uporabil le kadilnik, omelce za ometanje čebel in kozico. Točenje sem opravil na stojščih s 4-satnim točilom AŽ mere, ki ga poganja 70 W elektromotorno gonilo, za odkrivanje satja pa sem uporabil vilice do-

mače izdelave.

Ob vsakem odvzemanju medu sem čebelje družine tudi pregledal in hkrati uredil njihovo gnezdo za nadaljnji razvoj, kolikor so to dopuščale naravne razmere in tudi panjski sistem.

Pregledi pridelka medu

Tehtano v kilogramih:

Vrsta panja:	Datum:	Donos na tehtnici v kg:	Iztočeno s teht. panja v kg:	Vsega iztočeno v kg:	Ø pridelok na panj v kg:	Indeks %
AŽ panji	5. 6.	8,05	5,00			
	19. 6.	11,10	8,00			
	30. 6.	7,20	6,05	670,50	22,35	100 5
	11. 7.	4,05	3,00			
	27. 7.	4,35	3,80			
Kirarjev panj:	4. 6.	8,40	6,85			
	17. 6.	11,55	9,15			
	27. 6.	6,06	3,45	834,00	27,80	124,38
	9. 7.	5,10	3,10			
	25. 7.	7,20	4,20			
Nakladni panj:	3. 6.	12,20	10,55			
	18. 6.	17,05	13,35			
	28. 6.	10,25	7,85	1.285,05	42,85	191,72
	10. 7.	11,05	8,10			
	26. 7.	10,10	8,20			
Vsega natočeno:				2.790,00 kg		

O čebelji paši leta 1974 je treba pripomniti, da je na vsem srednjeevropskem območju gozd medil zelo izenačeno, vendar je bilo leto zelo deževno in hladno. Smreka je izdatno medila na srednjih in tudi višjih legah. Medil je tudi hrast in verjetno nekaj malega tudi macesen. V panje prinešena medicina se je začela kristalizirati že po treh dneh, zato so bila potrebna pogostejša točenja, to pa je razvidno tudi iz preglednice.

Sicer pa preglednica omogoča še številne druge razčlembе, zlasti pa velja opozoriti na razlike med stehtanimi donosi in iztočenim pridelkom medu.

V r s t a panja:	Donos na tehtnici kg:	Iztočeno iz tehtan. pan. v kg:	Razlika v kg:	Opombe:
AŽ:	34, 75	25, 85	8, 90 kg	
Kirar "A":	38, 30	26, 75	11, 55 kg	
Nakladni:	60, 65	48, 00	12, 65 kg	

Iz te preglednice je razvidno, koliko medu, ki matico ovira pri zaleganju, ostaja v panjih, če nimamo možnosti posegati v razvoj bodisi s celimi nakladami ali posameznimi satniki in njihovim premeščanjem skupaj z uporabo matične rešetke. Najbolj neroden v tem pogledu je Kirarjev panj, saj v njegovem plodišču čebele zelo rade kopičijo med in s tem ovirajo matico v zaleganju. To je posebej opazno proti jeseni pri panjih na toplo stavbo.

Opomba prepisovalca: Že velečebelar Franc Kirar in njegovi posnemovalci so začeli plodiščne sate obračati na "glavo", to je z medenim vencem navzdol, s tem pa so čebele prisilili, da so medene zaloge prenesle v mediščne sate. Poleg tega so uporabljali še nekatere druge posege.

Porabljen delovni čas na posameznem stojišču s 30 panji na leto:

V r s t a	Vsota delovnega časa v minutah	V urah	Indeks:	Opombe:
panja:				
AŽ:	19.420	323,40	100,00	
Kirar "A":	17.581	293,01	90,53	
Nakladni:	11.180	186,20	57,57	

Nadaljevanje prihodnjič

PRISPEVEK K 90. OBLETNICI ČEBELARSKEGA DRUŠTVA TOLMIN

MARJANA BARBIČ

Po ustnem izročilu se je organizirano čebelarstvo v Zgornjem Posočju začelo ob koncu prejšnjega stoletja. Na podlagi doslej dostopnih pisnih virov je bilo društvo ustanovljeno leta 1908. Namen članka je obuditi zgodovinski spomin na čebelarsko društveno dejavnost na Tolminskem in potrditi letnico ustanovitve 1908.

O prvem čebelarskem shodu na Tolminskem je v 55. številki 7. maja 1908 pisala SOČA: "Na Grahovem je bil dne 3. t.m. čebelarski shod. Udeležilo se ga je blizu 40 čebelarjev iz Baške doline, Cerkljanskega in celo iz Kobarida. Predaval je jako zanimivo g. A. Likozar, nadučitelj in mestni svetovalec v Ljubljani. Uspeh predavanja je bil ta, da je pristopilo več novih

članov in da se je ustanovila čebelarska podružnica za tolminski in cerkljanski sodni okraj s sedežem na Grahovem."¹

Ustanovitev podružnice potrjuje tudi zapis v Slovenskem čebelarju leta 1909. V članku A. Likozarja z naslovom Čebelarski shodi v minulem letu lahko preberemo: "Dne 3. maja sem imel ustanovni shod v Grahovem na Goriškem. Zanimanje za čebelarstvo je bilo veliko. Ustanovila se je močna podružnica. Bilo je navzočih mnogo učiteljev. Shod se je v vsakem oziru prav povoljno sponesel."² V isti številki Slovenskega čebelarja iz poročila o XI. občnem zboru "Slovenskega čebelarskega društva" prav tako zvemo, da sta bili na Primorskem na

SOČA

Časopis "SOČA" je bilo glasilo slovenskega političnega društva "Sloga" na Goriškem. Poleg člankov z politično in kulturno vsebino je objavljal tudi gospodarske novice.

novou ustanovljeni dve podružnici, ena na Grahovem ob Bači in druga v Tolminu.

Podružnica na Grahovem ob Bači je bila organizacijsko del "Slovenskega čebelarkega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" s sedežem v Ljubljani. Člani podružnice so želeli povzdigniti čebelarstvo na svojem območju in ustanoviti svoje čebelarstvo za Goriško. Prav čebelarji s Tolminskega so bili pri tem najbolj prizadevni, tako da je so po nekaj letih ustanovili društvo za Goriško. Nadučitelj Franc Košca, sicer tudi tajnik podružnice, je v Slovenskem čebelarju zapisal: "Še nikoli ni bilo na Goriškem zbranih toliko čebelarjev, kakor dne 1. t.m. v Gorici v gostilni "Pri jelenu". Vršil se je namreč ustanovni občni zbor čebelarkega društva za Goriško. Prišlo je na shod nad 60 čebelarjev od vseh strani naše deželice."³ "Slovensko čebelarstvo za Goriško", katerega člani so bili tudi Tolminci, Vipavci, Kraševci in Brici, je bilo ustanovljeno junija 1914. Člani so bili izobraženi ljudje - učitelji, nadučitelji, uradniki, posestniki, notarji in duhovniki.

Prva svetovna vojna je prekinila delo komaj ustanovljenega društva in hudo prizadela čebelarstvo na Goriškem.

Po prvi svetovni vojni so društvo na občnem zboru 3. februarja 1921 v Gorici razpustili in ustanovili "Slovensko čebelarstvo za Julijsko Benečijo", ki je delovala v okviru kraljevine Italije.⁴ Kraljevina Italija je na Primorskem nadzorovala ne le društveno dejavnost, ampak tudi čebelarjenje. To je razvidno iz "Pravilnika za izvrševanje zakona v zaščito čebeloreje, ki

Trgovsko - obrtne in gospodarske vesti.

Zalagaljli pira v Garci so sklenili, da bodo Imeli odslej ob nedeljah in praznikih popoldne svoje zaloge zaprte. Prizadeto stranke naj se torej preskrbijo s pivom pravočasno.

Čebelarški shod. — Na Grahovem je bil dne 3. t. m. čebelarški shod. Udeležilo se ga je blizu 40 čebelarjev iz baške doline, Cerkljanskega in celo iz Kobarida. Predaval je jako zanimivo g. A. Likozar, nadutitelj in mestni svetovalec v Ljubljani. Uspeh predavanja je bil ta, da je pristopilo več novih članov in da se je ustanovila čebelarska podružnica za tolminski in cerkljanski sodni okraj s sedežem na Grahovem.

Tako je leta 1908 pisala Soča o čebelarskem shodu na Grahovem in ustanovitvi čebelarske podružnice za tolminski in cerkljanski sodni okraj s sedežen na Grahovem.

je bil objavljen v tedanjem Gospodarskem vestniku.⁵ Ustanovitev čebelarke zadruga je lahko odredil prefekt, če je bilo ugotovljeno, da ima čebelarstvo v deželi znaten gospodarski pomen ali če bi čebelarjem škodovala njena neustanovitev. Ko je bila zadruga ustanovljena, so se morali "včlaniti vsi čebelarji dotične pokrajine, naj si bo, da čebelarijo v panjih s premičnim ali nepremičnim satjem, naj si bo, da so mali ali veliki čebelarji."⁶ Po prvem členu omenjenega pravilnika so bili "vsi lastniki panjev vseh vrst in kateregakoli števila brez izjeme dolžni prijaviti prefektu ali onemu oblastvu, ki ga določi prefekt v svoji odredbi za štetje panjev, število panjev in označiti kraj, kjer se panji nalagajo."⁷ Kdor ni dal podatkov ali pa jih je na kakršen koli način ponaredil, je bil denarno kaznovan do višine tedanjih 1000 lir. V takšnih razmerah je čebelarska društvena dejavnost na Primorskem zamirala.

Takoj po končani drugi svetovni vojni se je začelo tudi v čebelarstvu živahno gibanje za obnovo. Leta 1946 je bilo us-

tanovljeno Čebelarstvo društvo za tolminski okraj. Združevalo je čebelarje cone A in cone B. Demarkacijska črta pa je sicer ovirala večjo dejavnost. Po priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji leta 1947 je bilo 25. januarja 1948 dotodanje Čebelarstvo društvo za tolminski okraj razpuščeno. Istega dne je bila ustanovljena Čebelarstva podružnica za okraj Tolmin. Bila je med prvimi takimi podružnicami na Primorskem, vendar so čebelarji to odločitev sprejeli z negotovostjo.⁸ Podružnica je delovala le do marca 1951, ko so tolminski čebelarji na rednem občnem zboru v Tolminu znova ustanovili Čebelarstvo društvo Tolmin. Odločitev je bila pravilna, to pa se je pokazalo že v prvem letu obstoja. Tajnik društva Stanko Murovec je na rednem občnem zboru marca 1952 v Sv. Luciji

(zdaj Most na Soči) z zadovoljstvom poročal o preporodu društva v letu 1951. Čebelarstvo društvo Tolmin je bilo tudi prvo čebelarstvo na Primorskem, ki je razvilo svoj prapor. Slovesnost ob razvitju je bila 22. septembra 1974 v Bovcu.

Ob proslavi ustanovitve se bomo spominjali tudi drugih dogodkov, ki so vplivali na razvoj društva.

¹ Soča, 7. 5. 1908, št. 55.

² Slovenski čebelar, 1909, št. 1, str. 10-13.

³ Slovenski čebelar, 1914, št. 7, str. 119.

⁴ Slovenski čebelar, 1922, jubilejna številka 1.-4., str. 15.

⁵ Gospodarski vestnik, 1927, str. 129, 154, 169, 192.

⁶ Prav tam, str. 129.

⁷ Prav tam, str. 129.

⁸ Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, fond: Čebelarstvo društvo Tolmin, l.e. 1, S. Murovec: Poročilo o dosedanjem čebelarstvu delu.

ČEBELARSTVO DRUŠTVO SEMIČ JE PRAZNOVALO 40-LETNICO

Z odra je iz grl članov moškega pevskega zbora Sv. Štefan zadonela Prešernova Zdravljica in s tem se je začela slovesna seja ČD Semič ob 40-letnici organiziranega čebelarjenja v Semiču. Dvorano tamkajšnjega kulturnega doma so domala v celoti zasedli čebelarji, predstavniki čebelarstev iz celotne Dolenjske, strokovnjaki in prijatelji čebel, ki vedo, kako pomembna je ta zlahtna žuželka. Med gosti so bili predsednik ČZS Lojze Peterle, podpredsednik ČZS Boris Seražin, vodja oddelka za razvoj podeželja Igor Hrovatič, prof. dr. Jože Rihar, dr. Janez Poklukar, semiški župan Ivan Bukovec in številni drugi. Zlasti veseli smo bili, ker je bil naš gost tudi prof. dr. Jože Starc, rojak, ki sicer živi na Švedskem. Po uvodnih nagovorih je predsedujoči Andrej Sever pred-

stavil društvo z naslednjimi besedami: "Začetek organiziranega čebelarjenja v Semiču sega v leto 1958, ko so semiški čebelarji začeli na pobudo Mirka Pavlina razmišljati o povezovanju v čebelarstvo družino. Vanjo se je vključilo 12 članov, delovala pa je v okviru ČD Črnomelj. Leta 1970 se je število članov povečalo na 20. S prihodom mlajših članov so se v letih od 1970 do 1975 pojavile želje po reorganizaciji v čebelarstvo društvo. Čas za ustanovitev društva je dozorel leta 1978 in tako smo začeli pripravljati statut in registracijo društva. Uprava za notranje zadeve Črnomelj je statut potrdila in s tem je ČD Semič začelo delovati kot samostojno društvo. Tega leta so se pojavile tudi prve zamisli o združevanju belokranjskih čebelarstev v medobčinsko čebelarstvo zvezo, vendar se to ni zgodilo.

Delovanje in izobraževanje semiških čebelarjev

Leta 1959 je družina v Beli krajini organizirala predavanja inž. Jožeta Babnika, leta 1963 smo začeli organizirano skrbeti za sladkor za krmljenje čebel, istega leta smo pripravili tudi shod čebelarjev in predavanja na Štrekljencu.

V 40 letih organiziranega delovanja so semiški čebelarji pripravili veliko čebelarstevskih predavanj s številnimi znanimi predavatelji, med njimi so bili tudi prof. Edi Senegačnik, prof. dr. Jože Rihar, inž. Franc Šivic, Matias Thun, dr. Janez Poklukar, Pavle Zdešar, Milan Meglič in drugi. Ker smo

Poleg številnih domačih čebelarjev so jubilej ČD Semič počastili tudi gostje iz domovine in tujine. Foto: S. Plut

toliko poudarjali izobraževanje čebelarjev, nas čebelje bolezni niso nikdar posebej prizadele. Leta 1980, ko se je varoa pojavila tudi v Beli krajini, smo bili čebelarji nanjo pripravljeni, tako da pri semiških čebelarjih ni povzročila večje škode.

Že nekaj let zapored se redno udeležujemo vslovenskega srečanja čebelarjev v Polju oziroma v Celju, naši člani pa so na teh seminarjih sodelovali tudi kot predavatelji. Sicer pa je član našega društva tudi udeleženec osmih Apimondij.

Leta 1978 je začel na tedanji celodnevni osnovni šoli Semič delovati čebelarski krožek in vanj se je že prvo leto vključilo 12 učencev. Ob preoblikovanju celodnevne osnovne šole je po 11 letih prenehal delovati tudi krožek. V tem obdobju so naši učenci na republiškem tekmovanju v Ljubljani zasedli od 60-ih ekip tretje mesto, v Novem mestu pa drugo.

Leta 1981 smo semiški čebelarji pripravili veliko čebelarsko razstavo, prvo v takšnem obsegu v Beli krajini in na Dolenjskem. Odprta je bila od 24. do 27. aprila, ogledali pa so si jo številni obiskovalci.

V letih 1995 do 1997 smo pripravili pet razstav čebeljih pridelkov z degustacijami medu. Leta 1996 smo se v okviru predstavitve Bele krajine in občine Semič predstavili na sejmu Alpe Adria in tudi tam je bil naš razstaveni prostor množično obiskan.

V letih 1994 in 1995 smo v društvu izdelali pašni kataster in pašni red.

Spomladi leta 1995 je bil na pobudo našega društva izdelan ekološki plakat z opozorilom o škodljivosti škropliv.

Leta 1996 smo izdali letak Čebelji panj naravna lekarna in v njem opisali koristnost čebeljih pridelkov.

Po končani čebelarski sezoni smo leta 1996 prvič pripravili tudi družabno srečanje čebelarjev. To je priložnost za pogovor o letini in naših težavah, na teh srečanjih pa se seveda tudi poveselimo.

Semiški čebelarji skrbimo tudi za okolje in izboljšujemo čebeljo pašo. Tako smo leta 1978 zasadili 500 sadik amobilije, ki so nam jo prodali za evodijo, in 100 sadik japonske sofore. Žal je večina sadik v hudi zimi 1978/79 pozebla. Leta 1989 smo pri gasilskem domu v Semiču zasadili 118 lipovih sadik, ki se lepo razraščajo. Leta 1996 smo zasadili še 90 sadik evodije. Po zaslugi čebelarjev je letos v Beli krajini na površini približno 6 ha znova zacvetela ajda.

Pred desetimi leti, točneje 28.10.1988, smo semiški čebelarji razvili tudi čebelarski prapor.

ČD Semič zdaj združuje 30 članov, ki gospodarijo z več kot 1200 čebeljimi družinami. Dejavnosti v tem letu ne bom opisoval, saj so večini navzočih gotovo dobro znane.

In kakšni so cilji ČD Semič?

ČD Semič želi, da bi njegovi člani ohranili približno enako število čebeljih družin. Prav tako namerava znova obuditi čebelarski krožek na osnovni šoli, poleg tega pa želi dejavno sodelovati pri uveljavljanju slovenskega medu in njegovi zaščiti z blagovno znamko, pri zaščiti kranjske čebele, ustvarjanju boljših možnosti za čebelarjenje in ohranitvi slovenskega čebelarstva. Pri vsem tem želi sodelovati tudi s soslednjimi društvi.

Po predstavitvi društva sta predsednik društva Stane Plut in predsednik ČZS Lojze Peterle zasluznim članom podelili odličja Antona Janše III. in II. stopnje. Semiško čebelarsko društvo je posebej za to priložnost izdelalo tudi posebna priznanja. To je slika Antona Janše, podelili pa so jo zaslužnim posameznikom za aktivno delovanje v društvu in čebelarskim društvom, s katerimi dobro sodelujejo. To so ČD Metlika, ČD Črnomelj, ČD Straža - Dolenjske Toplice, ČD Šentjernej, ČD Krka, ČD Novo mesto, ČD Trebnje in ČZS. Priznanje je prejelo tudi nekaj posameznikov, med njimi naj posebej omenim prof. dr. Jožeta Riharja. Priznanje smo mu podelili za njegov neprecenljiv prispevek k razvoju slovenskega čebelarstva in ker je kljub svoji starosti še vedno dejaven tudi na področju čebelarstva. Menili smo, da mu bo slika Antona Janše v posebno veselje, saj je velikokrat rekel in zapisal, da je njegov vzornik prav ta začetnik čebelarstva na Slovenskem.

ČD Semič je 14. decembra 1997 na občnem zboru sprejel sklep o podelitvi naziva častnega člana prof. dr. Jožetu Starcu (Josefu Starku) in Mirku Pavlinu. Po uvodnih obrazložitvah o njunem delu in zaslugah v čebelarstvu, ki ju zaradi dolžine ne moremo objaviti, sta jima predsednik društva in predsedujoči srečanja podelila diplomu častnega člana in zlati znak ČD Semič. Mirku Pavlinu pa je župan Ivan Bukovec za dosedanje delo na področju čebelarstva izročil še občinsko priznanje za leto 1998. Ob koncu slovesnosti sta župan občine Semič in predstavnik podjetja Elsonic v imenu občine oziroma omenjenega podjetja pripela trakova na naš čebelarski prapor. S tem je bila sklenjena slovesnost ob našem jubileju, po krajšem odmoru pa se je začel delovni del, na katerem je dr. Jože Starc predstavil svoje delo na univerzi v Upsali, izkušnje švedskih čebelarjev ob vključevanju v Evropsko unijo ter napotke in priporočila za pogajanja o čebelarstvu ob našem vključevanju v Unijo. Poudaril je pomembnost biološke pestrosti, ohranitve in varstva avtohtonih vrst v posameznih deželah, za to pa veliko denarja namenja tudi Evropska unija. Dr. Starc je tudi eden izmed petih članov

Častni gostje po prejemu priznanj in diplom. Od leve; Stane Plut, prof. dr. Josef Starc, Lojze Peterle in Mirko Pavlin.

Posebno priznanje, ki ga je ČD Semič podělilo ČZS je sprejel njen predsednik Lojze Peterle.

Dolgoletni predsednik društva Mirko Pavlin je prejel tudi posebno priznanje občine Semič.

posebne skupine pri OECD, ki preučuje evropsko zakonodajo o varstvu čebel pred pesticidi. V nadaljevanju sta svoje videnje slovenskega čebelarstva v CEFTI in Evropski uniji predstavila Boris Seražin in dr. Janez Pklukar. Na predavanjih smo izvedeli številne nove in zanimive stvari tako iz tujih kot domačih logov, vse to pa nam bo gotovo koristilo pri našem nadaljnjem delu. Kaj več o predavanjih bomo zapisali v kateri prihodnjih številkih Slovenskega čebelarja, za bolj neučakane pa je v uredništvu kopija tonskega zapisa vseh treh predavanj. Dolenjski in belokranjski čebelarji smo dan sklenili na turistični kmetiji Cerjanec, kjer smo prepevali ob vižah predsednika ČZS Lojzeta Peterleta, ki je raztegnil meh Krčmarjevega Tomaža. Po kosilu smo prijetno druženje nadaljevali na že tradicionalni prireditvi Semiška ohcet. Na njej smo čebelarjem podelili tudi priznanja za najboljše medove na prvem, nikakor pa ne zadnjem ocenjevanju medu v Semiču. Tako se je počasi končal bogat dan, ki smo ga semiški čebelarji skupaj s svojimi sosedi in prijatelji preživeli v prijetnem druženju in spoznanju, da pri svojem delu nismo sami. Naj končam z mislijo dr. Starca, namreč, da je čebelarstvo ena redkih človekovih dejavnosti, ki ohranja naravo, vse druge pa naravi predvsem škodujejo. Zato bodimo ponosni na to, da smo ČEBELARJI in skušajmo naše poslanstvo pojasniti tudi tistim, ki bi ga morali poznati, pa ga, žal, ne.

Predsednik Stane Plut

PROF. EDI SENEGAČNIK - PETINOSEMDESETLETNIK

Čebelarški učitelj, pisec in dolgoletni urednik prof. Edi Senegačnik praznuje letos visok življenjski jubilej, saj bo 12. oktobra letos dopolnil 85 let. Slovenskim, pa tudi hrvaškim čebelarjem je dobro znan kot izvrsten čebelarški predavatelj, ki je znal s svojimi bogatimi čebelarškimi izkušnjami pritegniti pozornost čebelarjev, kot pisec strokovnih člankov in knjig s področja čebelarstva ter kot dolgoletni urednik Slovenskega čebelarja.

Iz spominov, nedavno objavljenih v Slovenskem čebelarju, je mogoče razbrati dogodke iz njegovega življenja vse do konca druge svetovne vojne leta 1945. Čebelaril je že njegov oče, ki je bil železničar in je čebele tudi prevažal. Tako je oče tudi Ediju privzgojil ljubezen do čebel, ga naučil osnov čebelarjenja in mu pri trinajstih letih podaril tudi prvo čebeljo družino. Mladim čebelarjem vedno rad položi na srce besede, ki mu jih je ob tej priložnosti izrekel njegov oče in so mu ostale globoko v spominu: "Čebele moraš imeti rad, drugače pri čebelarjenju ni uspeha."

Že pred vojno je kot študent osebno spoznal tedanje znane slovenske čebelarje, ki so vodili čebelarško organizacijo, npr. Antona Žnideršiča, Avgušтина Bukovca, Vlada Rojca, Dermelja in druge. Ob stiku z njimi je začel nastajati njegov bogat čebelarški dosjé, ki mu pri nas skoraj ni enakega. Ko danes listamo knjigo njegovega življenja, lahko ugotovimo, da je bogata in polna pomembnih dogodkov,

tesno povezanih s čebelarstvom, hkrati pa odločilnih tudi za slovenski narod. Na eni strani je trdo, prozaično življenje v revni ljubljanski železničarski družini, na drugi pa njegova podoba enega najboljših dijakov poljanske gimnazije, na kateri je pet desetletij pozneje končal svojo uspešno pedagoško kariero. Študij germanistike je končal zelo uspešno, in to v štirih letih. Seveda je ves svoj prosti čas preživel pri čebelah, na katere je bil vedno bolj navezan. V knjižnici Čebelarke zveze je rad prebiral čebelarško literaturo in tako so ga opazili tudi vodilni možje čebelarške organizacije ter v njem zaslutili pravga čebelarja in naslednika, zato so ga že pri 24 letih povabili v vodstvo zveze in mu ponudili mesto tajnika slovenske čebelarške organizacije. Brez dvoma je bilo to zanj veliko priznanje.

Po odsluženju vojaščini je bil kot rezervni oficir leta 1940 na orožnih vajah v Liki. Tam je na območju Gospiča spoznal liško čebelarško kraljestvo oz. liški čebelarški raj. V Liki je navezal prijateljske stike s tamkajšnjimi čebelarji in jih po vojni tudi obnovil, "sladkih" novic ni pa le šepetal, temveč jih je "na vse grlo" pripovedoval slovenskim čebelarjem. Po njegovi zaslugi so tudi drugi slovenski čebelarji že tedaj dobro spoznali Liko, tako da so leta 1951, ob tako imenovani letini stoletja, dobresedno zasedli to hrvaško pokrajino. Že takrat so prerokovali, da se takšna letina ne bo več ponovila. In do zdaj se res ni. Čebele je prevažal tudi v druge kraje vse do Mačve, Bosne in Dalmacije. Tudi o teh pašah je poročal slovenskim čebelarjem in ti so mu sledili.

Po koncu vojne leta 1945 je bila Slovenija opustošena in tudi čebelarstvo ni bilo nobena izjema. Oživljanje čebelarstva je bilo za naše čebelarje izjemno naporno in je od njih zahtevalo velik napor. V prvih povojnih letih, pa tudi pozneje, je prof. Edi kot predavatelj prekolesaril in prepešal skoraj vso Slovenijo in izobraževal navdušene čebelarje, ki so želeli naseliti prazne čebelnjake s čebelami in Sloveniji povrniti nekdanjo slavo dežele z bogato čebelarško tradicijo in po vsem svetu znano čebeljo pasmo, kranjsko sivko. Ko se je preselil v svojo hišo v Rožni dolini v Ljubljani, si je na vrtu postavil čebelnjak in v njem za čebelarje organiziral tečaje o vzreji matic in čebelarjenju.

Ker je dobro obvladal tuje jezike, je vzdrževal stike tudi s strokovnjaki iz različnih držav: z velikim strokovnjakom za selekcijo matic bratom Adamom Kehrlejem iz Buckfasta v južni Angliji, profesorjema Robertom in Tawsendsom iz Združenih držav Amerike, pokojnim predsednikom avstrijskih čebelarjev g. Alojzom Tropperjem in drugimi. V petdesetih letih je na potovanju po Jugoslaviji spremljal Adama Kehrleja, ki je raziskoval genetske lastnosti čebel na območju Balkana. Zato je bil tudi gost čebelarstva v Buckfastu, imel pa je tudi to čast, da je Angležem po radiu BBC povedal nekaj besed o slovenskem čebelarstvu.

Štiri leta je predaval na nekdanji čebelarski šoli v Šiški in Ljubljani in vzgojil nekaj uglednih čebelarjev, od katerih dva še zdaj zelo uspešno čebelarita, eden v Kranjski Gori drugi pa v Beli krajini. Bil je tudi uspešen pisec čebelarskih prispevkov za Slovenskega čebelarja, pa tudi soavtor čebelarskih knjig "Sodobno čebelarstvo" (v petdesetih letih), "Čebelarstvo" (1981) ter "Med, naša vsakdanja hrana in zdravilo", ki sta jo napisala z bratom Jurijem.

Tako so se polnile strani v knjigi njegovega življenja. Ko je pred dvajsetimi leti odšel, kot je sam dejal, v "nepokojni pokoj", je posodobil svoje čebelarstvo in kupil prevozniki čebelnjak s 96 panji. Kljub visoki starosti ga je imel vse do letošnje pomladi, ko je prešel v mlajše roke. Zdaj čebelari še

z dvanajstimi družinami, ki so mu v veliko veselje in mu omogočajo letom primerno čebelarsko dejavnost.

Kot predavatelja so ga vabila številna čebelarska društva v Sloveniji pa tudi v nekdanji Jugoslaviji. Rad je predaval o čebelah in svojih bogatih izkušnjah, ki si jih je pridobil pri prevozu čebel po vsej nekdanji Jugoslaviji. Eno zadnjih uspešnih predavanj sta imela z bratom Jurijem še predlani za naše rojake v Tinjah v Avstriji. Svoja predavanja je rad popestril s šaljivimi čebelarskimi prigodami, ki jih je doživljal ob druženju s prijatelji čebelarji-prevažalci, zato so bila še bolj privlačna.

Njegovo delo na področju čebelarstva je pustilo globoko sled v slovenski čebelarski organizaciji in želimo mu, da bi še dolgo delal za napredek naše čebelarske stroke. Zdaj, ko nima več velikih skrbi, kje bo pasel svoje čebelice, pričakujemo, da bo nadaljeval pisanje spominov. Čeprav ima manj panjev, bi čebele gotovo še rad zapeljal na kakšno pasišče, za katerega bi g. Pavle zagotovil, da je polito z medom.

To je le skromen opis čebelarske poti velikega čebelarja in učitelja, na katerega smo lahko slovenski čebelarji in naša stanovska organizacija ponosni. Profesorju Ediju čestitamo za njegov visoki jubilej in mu še naprej želimo vse najboljše - za dušo in telo!

Njegovi prijatelji in uredništvo Čebelarja

9. DRŽAVNA RAZSTAVA "DOBROTE SLOVENSКИH KMETIJ PTUJ 98" TER TRŽENJE ČEBELJIH PRIDELKOV

Razstava je bila odprta od 24. do 27. aprila 1998 v Minoritskem samostanu na Ptuj.

Razstavljali smo različno medeno pecivo, ki so si ga obiskovalci lahko ogledali vse dni razstave. Razstavljeno medeno pecivo je pred tem ocenila posebna komisija. Lastniki najbolj ocenjenega medenega peciva so prejeli za svoje izdelke zlata, srebrna in bronasta priznanja - diplome.

Zveza čebelarskih društev Ptuj sodeluje že vse leta od 1992, saj imajo njeni člani na njej priložnost prodajati svoje čebelje pridelke in čebelarske izdelke. Tako promoviramo kakovostne domače vrste medu in druge čebelje pridelke, po katerih je povpraševanje vsako leto večje. Ponujamo tudi domače medeno pecivo, ki so ga kupci dobro spejeli.

Letos so za prodajo čebeljih pridelkov in izdelkov postavili primerne sodobne stojnice, ki so bile lepo okrašene in so varovale prodajalca ter čebelje pridelke in izdelke pred slabim vremenom. Vsako stojnico pa je bilo mogoče skupaj z razstavljenimi predmeti čez noč tudi zakleniti.

Na razstavah so svoje čebelje pridelke prodajali naši priznani čebelarji: Milena in Janko Pislak, Vida in Alojz Kovačec, Albert Brenkovič, Marija in Alojz Cebek ter Jerica in Jože Letonja.

Letos so se s prodajo čebeljih pridelkov in izdelkov posebno uveljavili in izkazali čebelarji Marija in Alojz Cebek ter Jerica in Jože Letonja. Prodajali so vse vrste medov: cvetličnega, akacijevnega, gozdnega in kostanjevega ter propolisove tinkture po ugodnih cenah. Kupci so vse te pridelke dobro sprejeli, zato sta bili njihovi stojnici kmalu prazni.

Pri medenem pecivu so kupci pokupili največ medenjakov, mešanega peciva, medenjakov z mandeljni, orehi in lešniki. Niso se odrekli niti medenim poticam z orehi, lešniki in rozinami. Po njih so posegali predvsem kupci srednjih let.

Razstavo "DOBROTE SLOVENSКИH KMETIJ PTUJ 98" in čebelarско razstavo je 26. aprila obiskal tudi predsednik ČZ Slovenije g. Lojze Peterle s spremstvom ter se ob tej priložnosti srečal s ptujskimi čebelarji pri prodaji njihovih čebeljih pridelkov.

Vsako leto smo ob tej priložnosti izdamo čebelarški bilten, v katerem porabnike seznanjamo s pomembnostjo čebeljih pridelkov za zdravje starejših, odraslih ljudi, mladino in otroke v zgodnjih otroških letih. V biltenu objavljamo tudi recepte za peciva, katerih sestavina so med in drugi čebelji pridelki. V njem smo objavili tudi reklamne oglase zainteresiranih gospodarskih podjetij in samostojnih podjetnikov, obrtnikov in družb.

Vse čebelarje, še zlasti naše člane pozivamo, naj se tudi prihodnje leto udeležijo oziroma še v večjem številu sodelujejo na razstavi "DOBROTE SLOVENSКИH KMETIJ PTUJ 99". Še posebej svetujemo, da bi poleg medenega žganja skušajo pripraviti tudi primerno gradivo o izdelavi več vrst kakovostne medice ter jo ponuditi obiskovalcem in porabnikom.

Vse zagnane, zainteresirane člane že zdaj vabimo, naj se prihodnje leto s svojimi najboljšimi izdelki udeležijo 10. jubilejne razstave "DOBROTE SLOVENSКИH KMETIJ PTUJ 99". Vsem čebelarjem iz drugih krajev Slovenije pošiljamo čebelarji Spodnjega Podravja ob tej priložnosti prijateljske čebelarске pozdrave.

Tajnik ZČD Ptuj
Srečko Rupnik

Dogovorjene priporočene cene za kilogram medu **na tržnicah** veljajo od 1. oktobra 1998. Tudi čebelarjem, ki prodajajo med na domu, priporočamo, da upoštevajo te cene:

	Najnižja cena	Priporočena cena
cvetlični med	1000 sit	1100 sit
akacijev med	1050 sit	1150 sit
kostanjev med	1100 sit	1150 sit
gozdni med	1100 sit	1200 sit
smrekov med	1250 sit	1300 sit
hojev med	1250 sit	1350 sit

Komisija za ekonomiko čebelarjenja,
predsednik dipl. org. Boris Seražin

PRIDOBITEV STATUSA DRUŠTVA, KI DELUJE V JAVNEM INTERESU

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je na podlagi 38. člena Zakona o društvih (Ur. l. RS, 60/95) v 52. številki Uradnega lista Republike Slovenije z dne 24.7.1998 (dopolnitev pravilnika, Ur. l. RS, 60/98) izdal in objavil Pravilnik o kriterijih za podelitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu na področju kmetijstva, gozdarstva, lovstva, ribištva, veterinarstva ali prehrane. Čebelarška društva, ki želijo pridobiti tak status, morajo zahtevo poslati Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano R Slovenije, Dunajska 56-58, 1000 Ljubljana, in ji v skladu s 6. členom pravilnika priložiti:

- zadnjo odločbo o registraciji društva;
 - veljavna pravila (temeljni akt) društva;
 - poročilo o delu društva v zadnjih dveh letih;
 - poročilo o finančno-materialnem poslovanju društva v minulem letu.
- Zahtevo za pridobitev statusa morate v skladu s 3. členom pravilnika utemeljiti z določili, ki izhajajo iz pravil (temelnjega akta) vašega društva, da izpolnjujete naslednje pogoje:
- da namen ustanovitve in delovanja društva presega interese članov;
 - da je na podlagi temeljnega akta in

programa dela društva razvidno, da društvo opravlja splošno koristno dejavnost na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane;

- da je od njegove ustanovitve minilo najmanj dve leti;
- da z dejavnostjo ne ustvarja dobička oziroma morebitni dobiček porabi za izvajanje osnovne dejavnosti;
- da splošno koristno dejavnost opravlja za člane in nečlane

društva.

Status društvu podeli minister z odločbo v upravnem postopku. Šest mesecev pred iztekom petih let po podelitvi statusa je treba vložiti zahtevo za podaljšanje statusa. Zahtevi je treba priložiti poročilo o delu in finančno-materialnem poslovanju v tem obdobju in pravila društva (temeljni akt), če so bila v tem obdobju spremenjena.

Tajnik ČZS

NOVO!

NOVA KNJIGA – MED IN ZDRAVJE

Minilo je že šest in več let, odkar so pošli zadnji izvodi knjige MOČ MEDU, zato je na našem trgu zevala praznina, ki jo je zapolnila nova knjiga dr. Petra Kapša z naslovom MED IN ZDRAVJE.

S sredstvi za propagando je tudi Čebelarstva zveza Slovenije finančno podprla tiskanje te knjige, saj na strokoven in hkrati preprost način na 260 barvnih straneh seznanja bralca s sestavo, uporabnostjo in zdravilnimi učinki medu na posamezne organe človekovega organizma. Izvedeli boste, kako so nekatera ljudstva v pradedni uporabljal med in kje je njegovo mesto v sodobnosti.

Predgovor h knjigi je napisal naš predsednik g. Lojze Peterle.

Predlagamo, da vsako čebelarsko društvo kupi najmanj po eno knjigo in jo kot novoletno darilo podari županu občine, ki finančno podpira društvo; šolnikom, ki vzgajajo mladino; novinarjem

lokalnih radijskih postaj, da bodo ob pomoči odlomkov iz knjige seznanjali ljudi z zdravim načinom življenja, in še bi lahko našli koga.

Kdor bo prebral to knjigo, bo prav gotovo postal porabnik medu, zato je ta hip tudi najboljše propagandno gradivo za večjo porabo medu in drugih čebeljih pridelkov.

Knjigo lahko kupite na Čebelarski zvezi Slovenije za 7.500 tolarjev, lahko pa vam jo pošljemo tudi po povzetju. V tem primeru boste za poštnino plačali še 665 tolarjev.

Tajnik

ČZS: Milan Runtas

V spomin

JOŽE HOLC

V začetku junija 1998 smo se na starem rogozniškem pokopališču pri Ptujju poslovili od Jožeta Holca.

Kot mladenič se je izučil krojaškega poklica. Med drugo svetovno vojno je bil ranjen v desno roko in je vse življenje ostal invalid. Kljub invalidskemu pripomočku pa je opravljal vsa krojaška in kmečka dela.

Na majhnem kmetijskem posestvu so mu bile čebele drugo največje zadovoljstvo. Čebelaril je z velikim veseljem in ljubeznijo še v visoki starosti, čeprav ga je zahrbtna huda bolezen ovirala pri delu. Čebelaril je s 30 čebeljimi družinami v AŽ panjih. Na pomoč so mu priskočili čebelarji prijatelji, njihovo pomoč pa jim je vračal z delom v društvu. Nekaj let je bil tudi gospodar v ZČD Ptuj. Ta leta so bila najuspešnejša v zadnjih desetletjih.

Bil je dolgoletni član ČD Ptuj, v letih 1977-1986 je bil tudi član UO ZČD Ptuj. Za dolgoletno delovanje v društvu je prejel odličje A. Janše III. stopnje. Za požrtvovalno, vestno in uspešno opravljeno delo gospodarja pa mu je ZČD Ptuj podelilo še odličje A. Janše II. stopnje.

Na 42. redni skupščini ČZS 17. aprila 1993 je prejel za prizadevno, požrtvovalno delo za napredek čebelarstva odličje A. Janše I. stopnje. V jubilejnem letu 1979 je ob 75-letnici ustanovitve prvega slovenskega čebelarskega društva za Spodnje Štajersko prispeval za razvitje društvenega prapora. Od njega smo se poslovili z društvenim praporom, ki mu je zvesto sledil vse življenje, to pa je bila tudi njegova poslednja želja.

S kratkim nagovorom se je ob njegovem večnem počivališčem v imenu ptujskih čebelarjev, ČZS, ZČDP in ČD Ptuj od njega poslovil predstavnik Srečko Rupnik.

Njegovi bližnji čebelarski prijatelji in drugi čebelarji se ga bomo spominjali s hvaležnostjo v srcu.

Čebelarsko društvo Ptuj

FRANJO MAJCENOVIC

Člani Čebelarskega društva Markovci smo se proti koncu maja leta 1998 poslovili od prizadevnega, vestnega, dolgoletnega člana in prijatelja Franja Majcenoviča.

V LE nakladnih panjih je s 40 čebeljimi druži-

nami čebelaril na domu v Gruškovcu pri Cirkulanah, na območju jugovzhodnih Haloz ob slovensko-hrvaški meji.

Zaposlen je bil kot učitelj tehničnega pouka v osnovni šoli Cirkulane. Kot napreden in prizadeven čebelar je menil, da lahko čebelarstvo občutno vpliva na povečanje kmetijske proizvodnje, zavzemal pa se je tudi za pridelavo zdravih čebeljih pridelkov in čebelarskih izdelkov. Tako je na osnovni šoli Cirkulane ustanovil čebelarski krožek in ga je spretno vodil do svoje upokojitve.

V matičnem društvu je nekaj časa opravljal dolžnost predsednika. Njegovo delo je bilo usmerjeno predvsem v organizacijo čebelarskih razstav v okviru društva. V obdobju od leta 1986 - 1990 je bil tudi član UO ZČD Ptuj.

Za vestno in prizadevno delo v Čebelarskem društvu Markovci in Zvezi čebelarskih društev Ptuj je prejel odličje A. Janše III. in II. stopnje.

Na njegovi poslednji poti na završko pokopališče smo ga skupaj s številnimi karjani pospremili njegovi čebelarski prijatelji.

Nad njegovim večnim počivališčem smo se od njega poslovili tudi društvenim praporom.

S kratkim nagovorom se je od njega poslovil predstavnik ČZS, ZČD Ptuj in ČD Ptuj Srečko Rupnik, v imenu ČD Markovci pa predsednik Miran Milošič.

Kot dobrega prijatelja in naprednega čebelarja ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarsko društvo Markovci

IVAN ŽURAJ

Julija letos smo se na slivniškem pokopališču poslovili od vnetega in vestnega čebelarja, 83-letnega Ivana Žuraja iz Orehove vasi pri Mariboru. Rodil se je leta 1915 v Golobinjeku pri Podčetrtku. Že kot otrok je ljubil čebele in pomagal očetu pri njihovi vzreji. Pozneje se je izučil za mizarja, po očetovem zgledu pa je leta 1934 začel čebelariti v sodobnih panjih, ki jih je izdeloval sam. Ko se je pred drugo svetovno vojno preselil v naš kraj, so ga domačini hitro spoznali in vzljubili, saj je marsikateremu krajanu izdelal kakšen kos pohištva.

Kmalu je poiskal stik s čebelarji in se včlanil v čebelarsko družino. S tem smo v družini dobili

odličnega izdelovalca panjev in dobrega čebelarkega prijatelja. Med vojno je sodeloval tudi v NOB. V zakonu sta se mu rodila sin in hčerka, ki sta vzorno skrbela za svojega ostarelega očeta. Ivan je veliko storil za čebelarstvo, med drugim pa je zanj navdušil tudi svojega sina. Tako bo za čebele pri hiši skrbel že tretji rod. Za petdeset let čebelarjenja je prejel priznanje, na katerega je bil zelo ponosen.

Kot dobrega in priljubljenega čebelarja ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Rače

KAREL KOLOŠA

Spomladi, ko so čebele najbolj vesele in živahne, saj jih po dolgotrajnem mirovanju spet vabi toplo sonce, cvetoče sadno drevje pa k opravevanju, smo se poslovlili od 71-letnega Karla Kološe. Čebelariti je začel že pred 40 leti s sedmimi čebeljimi družinami. V najbolj dejavnem obdobju je čebelaril s 70 panji. Z veseljem je sprejemal različne naloge v društvu in v Čebelarski zvezi Murska Sobota. Zelo se je zavzemal za napredek in razširitev čebelarstva v Prekmurju. Svoje bogate izkušnje je rad prenašal na mlajši rod, s tem pa smo vsi pridobili dodatno znanje.

Za svoje dolgoletno delo v čebelarstvu je prejel odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje.

Na pokopališču v Murski Soboti smo se od njega poslovili čebelarji, lovci in številni drugi prijatelji.

Čebelarsko društvo Murska Sobota

JOŽE PINTAR

Z obžalovanjem smo škofjeloški čebelarji sprejeli novico o smrti našega čebelarja Jožeta Pintarja.

Jože je bil rojen leta 1930 v majhnem zaselku Dolenčice v bližini Javorij v Poljanski dolini. Sicer skromen kmečki dom mu je dal že v otroštvu ljubezen do narave in Jože je kmalu spoznal, kaj je trdo kmečko delo. Z ženo Lojzko sta njuni štiričlanski družini ustvarila prijeten dom v predmestju Škofje Loke.

Jože je začel čebelariti razmeroma mlad. Pri petdesetih letih je hudo zbolel za sklepno revmo, da je komaj še hodil. Med zdravljenjem v zdravil-

išču Valdoltra mu je tamkajšnji zdravnik svetoval, naj začne čebelariti. Ob pomoči prijateljev je Jože kmalu začel uspešno čebelariti. Pri svojih čebelah je bil vedno nezavaran, saj je vedel, da je z vsakim pikom boljše tudi njegovo zdravje. Znova pridobljeno zdravje in vedno večje veselje do čebel sta ga opogumila, da je čebelaril s približno 30 AŽ panji.

Član ČD Škofja Loka je postal leta 1982. Redno je spremljal društveno življenje, rad se je udeleževal strokovnih in družabnih srečanj in bil vsakomur prijeten sogovornik. Njegovo delo bo nadaljeval sin, saj mu je Jože posredoval tako svoje znanje kot ljubezen do čebel.

Čebelarsko društvo Škofja Loka

JOŽE VIČIČ

Rodil se je leta 1920 v Renčah v spodnji Vipavski dolini. Ker ga je narava pospremila v življenje v svojem najlepšem letnem času, ni le naključje, temveč usoda, da ji je ostal zapisan vse svoje življenje.

Po končani poklicni karieri se je leta 1964 znova vrnil v svojo rodno Vipavsko dolino, tokrat v njen zgornji del, Ajdovščino. Tam se je rodila tudi njegova velika ljubezen do čebelarstva. Kot dolgoletni tajnik, blagajnik in poverjenik je bil eden od nosilnih stebrov ajdovskega čebelarskega društva. Nikoli mu ni bilo žal ne časa ne napora, ki ga je bilo treba vložiti v delo društva. Z občudovanja vrednim zanosom je svoje bogato čebelarsko znanje in ljubezen do čebel prenašal tudi na mlajše kolege in lahko rečemo, da nas je vsak pogovor z njim obogatil z novimi znanji in izkušnjami.

Za njegovo delo sta se mu ČD Ajdovščina in Čebelarska zveza Slovenije oddolžili z odličji Antona Janše, ki jih kot najvišja čebelarska priznanja podeljujejo najzaslužnejšim članom.

Čebelarji smo mu na domačem ajdovskem pokopališču izkazali zadnjo čast s čebelarskim praporom. S tem smo se mu ob slovesu še enkrat zahvalili za vse tisto, kar smo v letih skupnega druženja prejeli od njega kot posamezniki in kot društvo.

Kot plemenitega, dobrega in poštenega čebelarja ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarsko društvo Ajdovščina

Čebelarki izobraževalni in strokovno debatni klub Maribor obvešča čebelarje, da bodo sestanki, ki jih bo klub organiziral v zimski sezoni 98/99, vsak tretji četrtek v mesecu, ob 17 uri, v prostorih Srednje kmetijske šole Maribor, Vrbanjska 30, v Mariboru.

Vljudno vabljeni!

RAZPIS ZA ČEBELARSKE MOJSTRE

Komisija za izobraževanje pri upravnem odboru ČZS je v okviru priprav na uvedbo novega certifikatnega sistema izobraževanja za kvalificirane čebelarje pripravila merila, na podlagi katerih se lahko izkušeni čebelarji prijavijo v tečaj za čebelarske mojstre. Tečaj bomo organizirali po prilagojenih učnih načrtih Čebelarske šole iz Gradca (Avstrija), pri tem pa nam bosta precej pomagala ravnatelj omenjene šole dr. Ulz in Center za poklicno izobraževanje Republike Slovenije.

Na razpis se lahko prijavijo kandidati, ki:

- so člani čebelarskega društva in prek njega Čebelarske zveze Slovenije,
- čebelarijo najmanj deset (10) let z več kot tridesetimi (30) čebeljimi družinami,
- imajo končano najmanj srednjo strokovno izobrazbo (dokazilo),
- zelo dobro obvladajo čebelarsko prakso in teorijo in tekoče spremljajo novosti v čebelarstvu ter
- imajo veselje in sposobnost svoje znanje posredovati drugim.

Predvideni stroški 150 - 200-urnega teoretičnega in praktičnega izobraževanja, ki bo ob koncu po preverjanju znanja overjeno z mojstrsko diplomom, bodo predvidoma milijon tolarjev. Ali bomo za sofinanciranje programa (plačilo predavateljev) pridobili kakšno pomoč, še ne vemo, zato računamo, da bo moral vsak kandidat, če jih bo npr. 20, plačati 50.000 tolarjev.

Teoretično izobraževanje bo predvidoma potekalo od januarja do marca 1999 v Ljubljani, praktično usposabljanje pa poleti istega leta tudi drugod po Sloveniji, nekaj dni pa tudi npr. v Avstriji. Zaželeno je, da bi se na razpis prijavili predvsem "veliki" izkušeni čebelarji, ki bi si priskrbeli priporočila svojih društev in bi imeli veselje do posredovanja znanja drugim.

Prijave pošljite na Čebelarsko zvezo Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, najpozneje do 20. oktobra 1998. V začetku novembra bomo prijavljenim kandidatom poslali anketni list, na podlagi odgovorov nanj pa bo komisija ugotovila primernost mojstrskega kandidata.

Komisija za izobraževanje pri ČZS
Predsednik: Anton Rozman

PRODAM dobro ohranjen tovornjak tip 110T, predelan v prevoznik čebelnjak za 62 AŽ panjev, registriran do maja 99, cena po dogovoru, inf. 061 14 16 631.

ODDAM v najem stalni čebelnjak za 36 AŽ panjev v zahodnem podnožju Krma. Interesenti pišite na naslov Uredništva pod šifro "hoja".

PRODAM večje število čebel na AŽ satih in dve prikolici za prevoz čebel zaprtega tipa, inf. 069 46 144.

PRODAM cvetlični, gozdni in hojev med, inf. 061 484 960.

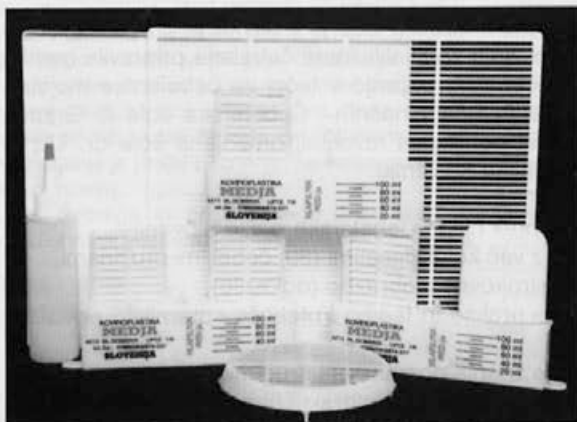
PRODAM čisti hojev in cvetlični med, inf. 067 84 098 po 15:00 uri.

ČEBELJA DREVESA - EVODIJA - tri do štiri letna poceni prodam zaradi prodaje zemljišča. Inf. Vlada Germek, Za gasilskim domom 7, Ljubljana, 061-161 36 32

PRODAM zaradi bolezni manjši čebelnjak, 14 panjev 10 S starih od 6 let inf. 061 - 823 178 zvečer.

UGODNO PRODAM prikolico za osebni avto za 10 AŽ panjev inf. 065 - 31 234 zvečer.

PRODAM osem čebeljih družin na satju. Čebele so že zdravljene proti varozi. Inf. 064 - 411 858 (v popoldanskih urah).

KOVINOPLASTIKA

“MEDJA”

FRANČIŠEK EDVARD MEDJA

LIPCE 7/B

4273 BLEJSKA DOBRAVA

TEL&FAKS: 064 874 037
Komplet pripomočkov
za zatiranje varoe:

- hlapilnik MED - JA za mravljinčno kislino
- dozirne plastične stekleničke 100 ml
- testni vložek DIAGNOSTIK

IZ DOLGOLETNE ČEBELARSKE
PROIZVODNJE VAM PONUJAMO :
PRVOVRSTNE MEDOVE:

- kostanjev
- akacijev
- cvetlični
- gozdni med
- med v satju
- PROPOLIS
- KRANJSKO MEDICO
- MEDENO ŽGANJE
- ČEBELJI VOSEK

POSTREŽEMO VAM TUDI S
KVALITETNIMI VINI IN
ODLIČNIM DOMAČIM ŽGANJEM:

- laški rizling
- belokranjsko belo
- chardonay
- chardonay pozna trgatev
- chardonay izbor
- metliško črnino
- gamay
- SLIVOVKO
- SADJEVEC

VABIMO VAS NA OGLED NAŠEGA ČEBELARSTVA IN OGLED VINSKE KLETI Z DEGUSTACIJO, LAHKO PA TUDI POSTREŽENO Z JAGENJČKOM ALI ODOJKOM NA BELOKRANJSKI NAČIN.

DRUŽINA VAJDA

BOLDRAŽ 6, 8330 METLIKA

tel.: 068 58 302, 59 049

Za obisk in nakup se priporočamo!

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Olajšajte si delo pri shranjevanju sadnih sokov in vina. Shranjevanje v posodah iz nerjaveče pločevine je praktično, hitro in enostavno.

Izdelujemo vse vrste nerjavečih posod.
Na voljo je tudi druga čebelarska oprema.

Logar

Julija in avgusta smo med našimi kupci izžrebali dobitnike posode za med 35 kg RSF:
Eli Štruklec, Domžale
Franc Stražišar, Cerknica
Adi Pustišek, Virmaše
Salih Velič, Kamnik

Delovni čas:
vsak dan od 8.00 do 12.00 ure
in od 15.00 do 18.00 ure
ob sobotah od 8.30 do 12.00

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, faks: (064) 411 499
e-mail: logar-trade@siol.net

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarski pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

MIZARSTVO KRŽE - z dolgoletno tradicijo - VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje, 7 in 5-satne prašilčke dobite takoj, za preostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10-satne AŽ panje po najnovejših izboljšavah avtorjev I. Frančiča in M. Debelaka.

FRANC KRŽE, Idrijska 10, 1360 Vrhnika, telefon (061) 751 317

Čebelarstva zadruga

NEKAR

Prodaja: Anton Švigelj

Inf. pred 8. uro in po 20. uri na št.

(061) 48 48 42.

Prijemamo in pokriva samo obiskih.

Dodatne inf. Boris Sertazin po tel. št.

(061) 159 08 94, (041) 728 119

Kozarci za med velikosti:

720 ml 32 sil/kos

370 ml 23 sil/kos

Kovinski pokrovi Twist OFF

fi 82 mm 14 sil/kos

fi 66 mm 10 sil/kos

Kartoni za kozarce 60 sil/kos

Vreče za 200 l sode za shranjevanje medu
150 sil/kos.

Vreče pošljemo tudi po povzetju

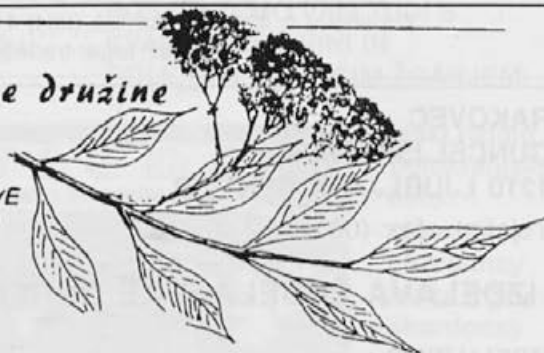
Čebelarji - čebelarske družine

ČEBELARJI - LJUBITELJI NARAVE

Nudimo sadike AMORFE in KÜBLERJEVE
vrbe ter lepo cvetočih dreves EVODIJE
in KERLATERIJE!

Pošiljamo tudi po pošti!

Tel.: popoldan (061) 59-610

Nace Sotlar, Pšatnik 20, 1211 Šmartno pod Šmarno goro

OBVESTILO OPAZOVALNO NAPOVEDOVALNE SLUŽBE MEDENJA O PRIHODNJEM NAČINU OBVEŠČANJA ČEBELARJEV

Od 1. oktobra 1998 naprej bomo vse leto stalno objavljali podatke o pašah, tehnološke napotke in druga navodila ter obvestila na večkanalnem avtomatskem telefonskem odzivniku samo na številki

061 - 126 50 55

Vsebinsko bomo uredili po rubrikah. Krajše besedilo bo kot doslej stalno objavljeno na teletekstu TV Slovenija in občasno na Radiu Slovenija ter v dnevnem časopisu.

Za službo Pavle Zdešar

ČEBELARSKI NASVETI NA PRVEM PROGRAMU RADIA SLOVENIJA

V oddaji Kmetijski nasveti boste lahko poslušali nasvete za čebelarje: V TOREK, 13. oktobra, ob 12.30, bo inž. Jože Babnik govoril o majhnih čebelarstvih v naseljih, v TOREK, 27. oktobra pa bo Nace Sotlar govoril o sajenju medovitih rastlin. Ivanka Polanec, Radio Slovenija

JOŽE RIHAR s.p.**ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME**

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarске lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel, osemsatna kasetna točila.

- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, v zalogi imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah - prepričajte se!

- Izdelujemo satnice in kuhamo voščine.

Jože Rihar, Gaberje 42, 1356 Dobrova, tel/faks: 061/ 641-106

PRI ČEBELARSKI ZVEZI LAHKO KUPITE UČILA, NALEPKE, ODLIČJA, LETAKE IN POSTERJE

LITERATURA	CENA ZA ČLANE /sit	CENA ZA NEČLANE /sit
Od čebele do medu	6.650,00	7.980,00
Priročnik za začetnike	300,00	360,00
Zdravstveno varstvo čebel	1.200,0	1.440,00
Mana iglavcev, napoved medenja	1.700,00	2.040,00
Zbornik referatov – Celje 98	700,00	840,00
VIDEOKASETE		
Čebelarstvo	2.500,00	3.000,00
Zreja matic	2.000,00	2.400,00
Jaz čebela	3.750,00	4.500,00
NALEPKE, LETAKI		
Nalepka samolepilna za kozarce	4,50	5,50
Zaščitna znamka	6,00	-
Reklamni letak za prodajo medu (100 kos)	60,00	72,00
Ekološki letak – varujte čebele (100 kos)	500,00	600,00
Letak o medu (Rihar)	26,00	31,00
Zloženska "Čebelji panj"	13,00	16,00
IGRA – odkrivanje čebelarstva (gar.)	200,00	240,00
ODLIČJA, OBRAZCI		
Odličje A.Janše – komplet	3.000,00	-
Diplome	50,00	-
Evidenčni list člana	10,00	-
Razglednica s čebelarskim motivom "Iz roda v rod"	120,00	
POSTERJI		
Življenjski cikel čebelje družine	500,00	600,00
Kranjska čebela – njena dežela	200,00	240,00

NAŠE ČEBELJE PAŠE 9

Med čebelarji je kot pomembna jesenska paša znan šetraj ali žepek. Nanjo so vozili predvsem v sosednjo Hrvaško, kjer so čebele včasih dosegale neverjetne donose. Znan je primer, da je bil na žepkovih pasiščih v Liki dnevni donos 13 kg na družino. Žepek pa ne medi vsako leto. Pred cvetenjem potrebuje zadosti vlage, da se rastline lahko košato razrastejo in potem obilno cvetijo. Vročim in suhim poletjem sledi slaba žepkova paša, če je sploh kaj je.

1. Pritlikavi šetraj (*Saturea subspicata* Vis.)

2. Kraški šetraj (*Saturea montana* L.)

3. Navadni otavčič (*Leontodon hispidus* L.)

4. Mehki osat *Cirsium olearaceum* (L. Scop.)

Navadno govorimo o eni vrsti žepka. Pogosto z ugotovitvijo, da začne cveteti najprej v višjih legah, potem pa se začnejo odpirati cvetovi tudi v nižinah. Pripomniti pa je treba, da gre pri nas, kot tudi na pasiških sosednje Hrvaške, pravzaprav za dve različni vrsti žepka, ki cvetita na različnih nadmorskih višinah in ob različnem času.

1. **Pritlikavi šetraj** (*Saturea subspicata* Vis.) spada v družino ustnatic. Je večletni polgrm, listi so suličasti. Steblo je četverorobo, golo, grmičasto razraslo. Listi so spodaj redko žlezasto pikčasti. Cvetovi so vijoličasti, s temnejšimi lisami v ustju. Raste po kraških gmajnah, med gručem in skalnimi razpokami. Cveti avgusta in septembra. Raste v južnih delih naše države, na krasu in na dinarskem svetu. Čebelarjem daje obilo medicinskega pa tudi cvetnega prahu.

2. **Kraški šetraj** (*Saturea montana* L.) je prav tako iz družine ustnatic. Je večletni polgrm zraste do 40 cm visoko, listi so suličasti. Steblo je skoraj okroglo, dlakavo. Listi so po obeh straneh gosto žlezasto pikčasti. Cvetovi so beli, redkeje vijoličasti; zgornja ustna rožnato rdeča, spodnja škrlatno pikasta. Raste na kamnitih pobočjih in skalovju v južnih predelih naše države, sega tudi v predalpski in alpski svet. Kraški šetraj cveti avgusta in septembra, glavna paša traja približno mesec dni. Obilno izloča medicinsko, daje pa tudi cvetni prah. Med je zelenkast do rdečkast, to pa je baje odvisno od barve cvetja, na katerem ga čebele nabirajo. Med je odlične kvalitete, težko kristalizira.

3. **Navadni otavčič** (*Leontodon hispidus* L.) sodi v družino radičevk. Listi so v listni rožici, spominja na regrat - če ga pretrgamo pa nima soka. Raste na travnikih, gručih, v svetlih gozdovih in kamnitih travnatih pobočjih od nižine do alpskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od junija do oktobra. Čebelarjem daje nekaj medicinske in cvetnega prahu, kar je pomembno za jesenski razvoj družin. Obnožina z otavčiča je živorumena.

4. **Mehki osat** *Cirsium olearaceum* (L. Scop.), med čebelarji znan tudi pod imenom špehek, spada v družino nebinovk. Cvetni koški so pokončni, ovršni listi rumenkasto zeleni. Zunanji ovršni listi so jajčasti, niso pernato deljeni. Listi objemajo steblo, spodnji so povečini pernato deljeni. Segmenti so suličasti, koničasti in nazobčani; zgornji listi so enostavni, nazobčani. Raste na vlažnih travnikih, v močvirjih, ob potokih, med grmovjem, na posekah in v svetlih gozdovih, od nižine do subalpskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od junija do septembra. Čebele dobijo na njem obilo medicinske in tudi nekaj cvetnega prahu. Veliko čebel si na cvetovih špehka poškodujejo krila in umrejo. Je pomembna jesenska paša, pri nas npr. na Ljubljanskem barju, kjer raste v otavi.

5. **Plazeča detelja** (*Trifolium repens* L.) je predstavnik velike družine metuljnic. Steblo je plazeče, na kolencih se lahko vkoreninja. Cvetovi so beli, redko rožnati. Raste na ravninah od nižine do subalpskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od maja do oktobra. Za čebele je pomembna paša, predvsem zato, ker cveti toliko časa. Na njej dobijo čebele medicinsko in tudi obilo temno rjave obnožine.

6. **Zlata rozga** (*Solidago* spp. L.) je iz družine nebinovk. Pri nas rastejo različne vrste, vse pa so pomembna poletna oziroma jesenska paša. Cvetovi zlatih rozg so rumeni, oranžni do rjavkasti. Steblo jeolistano, listi spiralasto razvrščeni. Zlate rozge rastejo v svetlih gozdovih, na posekah, travnikih, pašnikih, v okolici naselij in ob vodah. Cvetijo od avgusta do oktobra. Čebele na njih dobijo tako medicinsko kot cvetni prah. Obnožina je zlato rumena. V nekaterih delih Slovenije, predvsem ob večjih rekah, kjer voda večkrat poplavlja, je zlata rozga pomembna jesenska paša, na kateri se čebele okrepijo in naberejo tudi nekaj zimske zaloge.

Besedilo in fotografije: Janez Gregori

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, faks: 12 61 335, E-pošta - cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, dipl. inž. arh. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič, lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za leto 1998 za nečlane je 5.500,00 SIT. Posamezna številka stane 550,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 4.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 40 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 50.000 SIT, v sredini 30.000 SIT, pol strani 15.000 SIT, četrt strani 7.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%. Splošni oglasi po 40 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za kulturo Republike Slovenije (23/39-92) sodi Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39. Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

5. Plazeča detelja (*Trifolium repens* L.)

6. Zlata rozga (*Solidago* spp. L.)